…ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫН! 48-дахи жэлээ гарана

…БУРЯАД ҮНЭН

№ 101 (13417)
1971 оной апрелиин 29, четверг

Сэн 2 мүнгэн

…СС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

«Союз-10» гэжэ замбуулинай онгосо бүтээжэ, «Салют» гэжэ научна станцитай хамта тэрэнэй ниидэхэ ажал бэелүүлгэдэ хабаадалсаһан эрдэмтэд, конструкторнууд, инженернүүд, технигүүд, хүдэлмэрилшэд ба космонавтнууд бидэнэр манай ажалда саг үргэлжэ анхаралаа табижа, оролдолго гаргажа байдагайнь, урин дулаанаар амаршалһанайнь түлөө КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ гүнзэгы баяр баясхалангаа элирхэйлэн мэдүүлнэбди.

КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон бидэнэр совет арадай аша туһада замбуулинай дайда дам саашадань шудалха программа амжалтатай бэелүүлхын тулада хүсэ шадалаа, эрдэм мэргэжэлээ бүхыдэнь зорюулхабди гэжэ түрэл Коммунис партияа, Совет правительстваа найдуулнабди.

…ШЭНЭ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ДОРЮУН АЛХАМ

…ромышленна …едприятинууд

…Й ҺАРЫН …СЭБӨӨР

…табан жэл соо ой модо… болбосоруулгын про…костиин хүдэлмэришэд …бүтээсые 35 процн …эшэлүүлжэ, бага гаргаша… …ехэ модо бэлэдхэхэ гэһэн …зорилго партиин XXIV …обиба.

…кэллес» комбинадай мо… …шэнэ жэлэй түрүүшын …эдэбхи үүсхэлтэйгээр … байнхай. Эдэнэр модо …нэгэдэхи кварталайнгаа …болзорһоонь урид дүүр… …партиин съездые ажалай …тайгаар угтаа бэлэй.

…катайн леспромхозой мо… …табан жэлэйнгээ даабари …һоонь урид дүүргэһэн юм. …шэнэ табан жэл соо ехээр …бэлэдхэхэ гэжэ шиидэнхэй. …социалис мүрысөө үрсэ… …гэрүүлэн, эдэбхи үүсхэл… …хүдэлжэ байна. Ажалаа …эмхидхэжэ, оньһон техни… …тээсэ ехэтэйгээр ашаглаха …ехэ анхарал табина. Тү… …арга хэрэглэн, габшагай… …хүдэлдэг түрүүшүүл эндэ…

…Матвеев, Крылов гэгшэ… …бага комплексно бри… …тус тустаа һара бүри …кубометрһээ дээшэ модо бэ… …бэшэнэй дундаһаа шал… …Эдэнэр мүнөө июнь һарын …хүдэлжэ байнад. Автома… …шолоошод Эрдынеев, Тют… …олов, Серявин гэгшэд мүн …шэрэхэ даабаряа 15—20 …улүүлэн дүүргэнэ. Олон …шэдэй оролдосо ехэтэй… …лһэнэй ашаар лэ ехэ мо… …дхэгдэнэ.

…леспромхозой модошод ап… …рэлынгаа даабари 15 хоно… …урид дүүргээд байнад.

Н. ТЮРНЕВ.

…МЛЭГШЭДТЭ ШАН

…трын элшэ хүсэ алмаха … республикын промыш… …предприятинуудай дунда …социалис мүрысөөнэй …нэгэдэхи кварталай …дые Буряадай АССР-эй …трнүүдэй Совет, профес… …союзуудай областной …аража үзөөд, тусхай тог… …баба.

…мүрысөөндэ эрхимлэжэ …Улаан-Үдын судна бү… …заводой коллектив нэгэ… …мүнгэн шанда хүртэбэ. …заводой директор И. С. …главна инженер В. Н. …главна энергетик …Хамышкеев гэгшэд тус …40—40 түхэригэй шан …болоо.

…трын элшэ хүсэ алмаха … энэ мүрысөөндэ һайн …лаһан Галуута-Нуурай …управлениин кол… …хоёрдохи мүнгэн шан …дааха болобо. Мүн тии… Улаан-Үдын «Теплопри… …ационно, Тимлюйн це… …заводуудай һайн ажал …гдээ.

Фоторепортаж

ЭМХИТЭЙГЭЭР ЭХИЛБЭ

Һаяын игаабарита дулаан үдэрнүүдтэ Загарайн аймагай колхоз, совхозуудай механизаторнууд хабарай тарилгын хүдэлмэри жэгдэрэн эхилбэ. Аймаг дотороо оросһо таряа ургуулдагаараа онсо шалгардаг Онохойн совхозой таряашад тарилгада хэрэглэгдэхэ машина, техникээ һайн шанартайгаар, саг болзортонь заһабарилһан туладаа, тарилгаяа эгээ түрүүлэн эхилээ. Тус ажахын механизаторнууд мүнөө газар хахалалга, борнойлго, тарилгаяа нэгэн доро ябуулна. Эндэ бүхы тракторнуудынь хоёр халаанда хүдэлгэгдэнэ.

Һүүлэй мэдээнэй ёһоор, совхозой тракторно-таряан ажалай бригадануудай дундаһаа хоёрдохи отделениинхид түрүүлжэ ябана. Тус отделениин механизаторнууд Л. Думнов, Г. Шурыгин, К. Козлов, К. Спиридонов, Н. Филиппов, Н. Чебунин, В. Устинов гэгшэд түрүүшын үдэрһөө халаанайнгаа даабарие үлүүлэн дүүргэнэ. Отделениин механизаторнууд түрүүшын үдэр табяад шахуу гектар газар хахалһан юм.

Эндэхи таряашад тарилгаяа агуу вождь В. И. Ленинэй түрэһэн үдэр—апрелиин 22-то эхилһэн бэлэй. Абаһаар үнинэй механизаторнууд Назар Иванович ба Константин Васильевич Спиридоновтоной агрегадууд тарилга хээ һэн.

Зураг дээрэ: түрүүшын гектарнууд. Үрэһэ тараагша Семен Спиридонов.

Л. МАШАНОВАЙ фото.

ХАМТААРАА ХЭЛСЭҺЭН ХҮСЭТЭЙ

МУХАР-ШЭБЭРЭЙ аймагай ажахынуудай агрономуудай заншалта семинар һаяхан «Знамя Ленина» колхозой түб һуурин Хушуун-Үзүүртэ үнгэргэгдэбэ. Тус семинарта ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинуудай секретарьнар, ахамад агроном, инженернүүд, тракторна бригадануудай бригадирнууд болон аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын үйлэдбэриин управлениин мэргэжэлтэд хабаадалсажа, тус колхозой хабарай тарилга үнгэргэхэ хүдэлмэриин түсэбтэй танилсаһанайнгаа удаа полевой стануудыень, үрэһэ хүрэнгэ, оньһон техникыень хараһан, шалгаһан байна.

Жэл бүхэндэ үнгэргэгдэдэг энэ семинар колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, партийна хүдэлмэрилэгшэдтэ аргагүй ехэ туһатай байдагынь элитэ. Дүй дүршэлөө халан абалсаха, дутагдалнуудаа элирүүлхэ арга боломжо олгоно бшуу. Айлшадтаа харуулха, дурадхаха юумэниинь эндэхидтэ яһала бии байгаа. КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон колхозой механизатор, таряашад хабарайнгаа хүдэлмэридэ хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар бэлдээ гэжэ семинарта хабаадагшад нэгэн һаналтайгаар мэдүүлээ.

Эгээн түрүүлэн колхозой түрүүлэгшэ Ц. С. Семенов ажахынгаа ажал хүдэлмэри, саашанхи хүгжэлтэ тушаа айлшадтаа тобшохоноор хөөрэжэ үгэхэдөө иигэжэ хэлэбэ:

— Колхозоймнай гол баялиг хонин ажал юм. Гэбэшье газар таряалан ехээр эрхилдэгбди. Жэл бүри 7000 гектарта оросһото ургамал, тэрэ тоодо 5000 гаран гектар шэниисэ ургуулжа, гектар бүриһөө дунда зэргээр 12—13 центнер ургаса хуряадагбди. Машинно-тракторна паркмнай жэл бүри үргэдхэгдэжэ байдаг. Мүнөө элдэб янзын 72 трактор, 30 гаран комбайн, ашаанай 16 машина болон бусад оньһон техникэтэйбди. Механизаторнуудаар дуталдадаггүйбди. Хонишодой 44 отара, бригадануудта механизатор бүхэн ажалладаг. Тэдэнэр хабарай тарилгын, таряа хуряалгын үдэрнүүдтэ трактор, комбайнуудые жолоододог. Тиигэжэ бүхы тракторнууднай хоёр халаанда ашаглагдадаг. Мүнөө жэлэймнай хабар совет арадай ажабайдалда гайхамшагта үйлэ хэрэгүүдээр баян — КПСС-эй XXIV съездын хабар шуу. Съездын шиидхэбэринүүдтэ ажал хэрэгээрээ харюусахабди гээд манай колхознигууд нэгэн дуугаар мэдүүлнэд. Парти, правительствамнай колхознигууд тушаа ямар ехэ анхарал оролдолго гаргана гээшэб. Хабарайнгаа хүдэлмэридэ жэгдэрэн орохымнай урда тээхэнэ механизаторнуудай ажаллаха арга боломжо һайжаруулха, салин хүлһыень дээшэлүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй тогтоол хэблэлдэ толилогдобо. Манай механизаторнууд, таряашад бии байгаа аргануудаа дүүрэн хэрэглэжэ, эртын оросһото ургамалай тарилгые хүдэлмэриин 12 үдэртэ дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй.

Удаань колхозой ахамад агроном А. Б. Эрдынеев, инженер Б. О. Бальжинимаев, экономист Н. Дамбаева, парткомой секретарь И. М. Левента гэгшэд хүдэлмэриин түсэб, трактор, машинануудта техническэ харууһалга үнгэргэхэ, механизаторнуудай салин хүлһэ, нэмэлтэ түлбэри, тарилгада хабаадагшадые культурна ажаһуудалай талаар хангалга, социалис уялга, мүрысөөн тухай хөөрэжэ үгэбэд.

Оросһо таряа абалгые улам дээшэлүүлхэ гээшэ урда мэтэ шухала зорилго байһан зандаа үлэхэ гэһэн партиин XXIV съездын шиидхэбэри бэелүүлэн, артелиинхид нэн түрүүн гектар бүриин ургаса нилээд дээшэлүүлхэ гэжэ шиидэбэд. Үнгэрэгшэ жэлдэ колхоз га бүриһөө 12 центнер оросһо таряа хуряаһан байбал, мүнөө жэлдэ 14 центнертэ хүргэхэ гэһэн уялга абанхай. Колхоздо хоёр янзын — «Онохойская-4», «Саратовская-38» сортын хүрэнгэ хэрэглэгдэдэг. Һүүлшынхинь гурбадахи жэлээ таригдана. Энэ сортнь нүгөөдэһөө юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, шиг нойтоор бага жэлдэ гандадаггүй, ургасаньшье бага байдаггүй. Тарилгада хэрэглэгдэхэ 17400 центнер үрэһэн нара, һалхинда шарагдажа, үлеэлгэжэ, хордогдожо, тарилгын шанарта булта хүргэгдэнхэй. Уридшалан зохёогдоһон хүдэлмэриин түсэбэй ёһоор 18 агрегат үдэртөө 720 гектарта (агрегат бүхэнэй халаанайнь нормо 40 га) хэрээһэлүүлэн тарилга хэхэ юм. Тиигэжэ эртын тарилга хүдэлмэриин 12 үдэртэ гэхэ гү, али майн 10-да дүүргэгдэхэ. Тиихэдэ 29 гэнжэтэ трактор һүниндөө 190 га, бүхыдөө хүдэлмэриин 11 үдэртэ 2060 гектар хабарай паар хахалха. Хүрэнгын оросһо шэрэлгэдэ 13 автомашина, поли дээрэ техническэ заһабарилга хэхэ хүсэд тухеэрэлгэтэй тусхай хоёр машина үдэр һүнигүй дежурлажа байха. Бүхыдөө тарилгада 152 хүн хабаадуулагдаха.

Коммунистнууд эгээл харюусалгатай участогуудта ажаллаха юм. Артелиин тракторна табан бригадада партийна суглаан боложо, тарилга дээрэ коммунистнуудай түрүү һуури гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Бүхы коммунистнууд хүн зоной дунда нинтэ-ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха, мүрысөөнэй дүн үдэр бүри гаргагдаха, ханын газетэ, «Сахилгаан» хуудаһан гэхэ мэтэ ходо хэблэгдэхэ юм. Тобшохоноор хэлэхэдэ, эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри мүнөөнэй эрилтэдэ харюусамаар табигданхай. Автолавка полевой стан бүхэндэ үдэр бүри ябажа байха. Тиихэдэ соёлой хүдэлмэрилэгшэд бүхы хүдэлмэреэ поли дээрэ ябуулха юм.

КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, тус колхоз юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ түсэбтэ 18.000 центнерэй орондо 21.000 центнер таряа Эхэ оронойнгоо амбаарта адхаха гэжэ шиидээ.

Семинарта хабаадагшад эртын оросһото ургамал, хартаабха, кукуруза, куузику, олон жэлэй ногоо ямар болзор соо тарибал таарамжатайб гэһэн хүдөө ажахын управлениин ахамад агроном А. А. Фоминай оруулһан зууршалгые зүбшэн хэлсээд, эртын оросһото ургамал майн 1-һээ 10 хүрэтэр, хартаабха майн 15-һаа 20 хүрэтэр, куузику — майн 12-һоо 18 хүрэтэр, кукуруза — майн 15-һаа июнийн 1 хүрэтэр тарибал таарамжатай гэжэ шиидхэбэд. Полиин зааһаар буртаг үбһэнэй ургахагүйн тулада хахалаад, тарилга хэхэ, минеральна хуурай үтэгжүүлгэ заатагүй тукова сеялкээр оруулха, тарилга хэхэдээ сеялкын хойно заатагүй тусхай мухарюулгаар полиёо жэгдэлхэ гэһэн һанамжанууд нэгэн дуугаар һайшаагдаа.

Б. ЖАМБАЛОВ.

…АЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

…Р Д. С. БАДМАЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО …ЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

…бликын совет органуудта олон жэл соо эдэбхитэйгээр хүдэл…һанайнь түлөө, мүн түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуу…айта пенсионер нүхэр **Бадмаев Дондок Санхировичые** Буряадай …Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

…ан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
…1 оной апрелиин 28.

…АЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

…Р Б. Ш. ТУБАЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО …ВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

…ажахын органуудта олон …байнаар хүдэлмэрилһэнэйнь …мүн түрэһөөр 60 наһа гүйсэ… …дашарамдуулан, Сэлэнгын …Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Балдан Шарапович Тубаевые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

…адай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

…адай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

…Үдэ, Соведүүдэй байшан.
…оной апрелиин 26.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

НҮХЭР И. М. ТУМАНОВТА БУРЯАДАЙ АССР-эй ИСКУССТВЫН ГАБЬЯАТА АЖАЛ ЯБУУЛАГШЫН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Буряадай хүгжэмэй-театральна искусствын тогтонилго ба хүгжэлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө А. В. Луначарскиин нэрэмжэтэ гүрэнэй театральна искусствын институдай профессор, Гүрэнэй шангуудай лауреат нүхэр **Туманов Иосиф Михайловичта** Буряадай АССР-эй **искусствын габьяата ажал ябуулагшын** хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.

1971 оной апрелиин 28.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай ПЛЕНУМ

Апрелиин 27-до Москвада болоһон ВЛКСМ-эй ЦК-гай пленум «КПСС-эй XXIV съездын дүнгүүд, тэрэнэй шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ талаар комсомолой зорилгонууд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Энэ асуудалаар элидхэл ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Е. М. Тяжельников хэһэн байна.

Пленум дэлгэрэнгы тогтоол гаргажа, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые хүсэд дүүрэнээр һайшаагаад, тэрээниие шууд сэхэ баримталан, дүүргэлтэ болгохо гэжэ тогтообо. «1971—1975 онуудай комсомолой алдар солын түүхын данса», «КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ эрхим үрэ дүн туйлаһан комсомолой эмхинүүдые урмашуулхын тула дамжуулгын тугууд ба вымпелнүүдые пленум бии болгобо.

КПСС-эй ЦК-да эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэг пленумдэ хабаадагшад нэгэн һаналтайгаар батлан абаба. (ТАСС).

„Эхэ Герой" гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олон үхибүүдтэй эхэнүүдтэ олгогдобо

«Эхэ Герой» гэжэ орден, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамота барюулгатайгаар, арба ба арба гаран үхибүүдые түрэжэ хүмүүжүүлһэн эхэнүүдтэ **«Эхэ герой»** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ 1971 оной апрелиин 28-най Указаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиум олгобо. Тэрэ тоодо **Буряадай АССР-һээ:**

1. **Аюшеева** Елена Умдареевнада—хүдэлмэришэн, Ахын аймаг.

2. **Базарова** Дулма Санжеевнада — Захааминай аймагай «Коммунизмын зам» гэжэ колхозой гэшүүн.

3. **Борисенко** Акулина Федоровнада — хүдэлмэришэн, Бэшүүрэй аймаг.

4. **Бурлакова** Матрена Максимовнада — гэрэй эзэн эхэнэр, Яруунын аймагай Комсомольск тосхон.

5. **Дамбаева** Цындэ Самбуевнада—гэрэй эзэн эхэнэр, Сэлэнгын аймаг.

5. **Нанзанова** Дымит-Ханда Жугдуровнада — Захааминай аймагай «Коммунизмын зам» колхозой гэшүүн.

7. **Цыренжапова** Цырен-Дулма Батуевнада — хүдэлмэришэн, Захааминай аймаг.

НЭГЭН ҺАНАЛ, НЯГТА НЭГЭДЭЛ

Депутадта кандидадуудые дэбжүүлжэ эхилбэ

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдэй үүсхэһэн политическэ, ажалай тон ехэ үүсхэл эдэбхиин оршон байдалда союзна ба автономито республикануудай Верховно Соведүүдтэ, мүн ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгалта үнгэргэхэ һунгуулиин кампани ябажа байнхай.

Коммунис партиие, тэрэнэй Ленинскэ Центральна Комитедые тойрон нягтаар жагсаһан, нэгэн һаналтай байһан оршон байдалда оройнмнай хото, хүдөө нютагуудта апрелиин 27-до һунгалтын урда тээхи суглаанууд боложо эхилбэ. Хүдэлмэришэд, колхознигууд, интеллигенци, Совет Армиин ба Флодой сэрэгшэд союзна республиканудай Верховно Соведүүдэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлнэ. Коммунис парти энэшье һунгалтын үедэ урид мэтэшэлэн партийнабэшэ хүнүүдтэй барисаа тогтоон, һунгуулиин кампанида хабаадалсажа байна.

МОСКВА

Тоололго-шэнжэлэлгын машина гаргадаг Москвагай заводой клуб соо хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй, алба хаагшадай суглаан болобо.

Тэрэ суглаае заводой парткомой секретарь В. Ф. Мазяш нээпэн байгаа. Электро-хабсаруулагша, коммунис ажалай ударник В. М. Лукин түрүүлэн үгэ хэлэбэ.

Ажалай шэнэ илалтанууд орон соомнай үдэр бүри туйлагдана. Бидэнэр, совет хүнүүд, Комунис партиингаа, тэрэнэй Ленинскэ Центральна Комитедэй сэсэн мэргэн хүтэлбэриин ашаар нимэ ехэ амжалта туйлаһанаа һайса мэдэнэбди.

Россин Федерациин Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудые манай дундаһаа оложо, коммунис үзэл сурталые, агууехэ Ленинэй захяа заабарие шууд сэхээр бэелүүлдэг хүнүүдые дэбжүүлхые эндэ суглараабди. Һунгуулиин Бауманска округһоо Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежневые дэбжүүлхэ дурадхал оруулнаб.

Тэрэ дурадхалыень суглаанда хабаадагшад нэрьемэ, удаан альга ташалгаар угтаба.

Үнэн сэхэ ленинец, Ленинэй агууехэ захяа заабаринуудые, Советскэ Союзай Коммунис партиин политикые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэлшэ гэжэ Леонид Ильич Брежневые совет хүнүүд һайса мэдэдэг гээд В. М. Лукин тэмдэглэбэ. Партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретариин тушаалда байхадаа, политическэ ба гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша, марксизм-ленинизмын туг доро Центральна Комитедые тойрон нягтаар жагсаһан коммунистнуудай олон миллионно партиин шадамар бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ байһанаа Леонид Ильич харуулһан байна. Леонид Ильич Брежнев—совет арадай үнэн сэхэ хүбүүн, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй элитэ ажал ябуулагша. Тэрэмнай—РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта эрхим кандидат болохо.

Оронойнгоо ажабайдалдахи политическэ тон шухала үзэгдэлнүүдые ажалай шэнэ амжалтаар тэмдэглэдэг һайн һайхан заншал совет зоной, хүдэлмэришэн ангиин дунда тогтоһон байна гэжэ үгынгөө түгэсхэлдэ оратор хэлэбэ. Социалис мүрысөө дэлгэрүүлэн, үйлэдбэриингөө хахад жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэжэ, һунгалтын үдэр угтахые заводойнгоо бүхы хүдэлмэришэдые, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые уряалнаб.

Россин Федерациин Верховно Соведэй депутадта кандидадаар нүхэр Л. И. Брежневые дэбжүүлхэ тухай нүхэр Лукинай дурадхалые конструкторска таһагай начальник В. А. Иванов, слесарь-механик, Социалис Ажалай Герой Б. С. Егоров, техник, комсомолка Людмила Беликова, инженер И. И. Щеголов, заводой директор В. С. Петров гэгшэд халуунаар дэмжэбэ.

Леонид Ильич Брежневые РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэжэ суглаан нэгэн дуугаар тогтообо.

Бауманай нэрэмжэтэ Москвагай техническэ дээдэ училищиин профессорнүүдэй, багшанарай, хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай, аспирантнууд ба студентнүүдэй суглаан тэрэшэлэн болобо. Москва городой һунгуулиин Бауманска округһоо РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр **Леонид Ильич Брежневые** дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол үүсхэл эдэбхиин оршон байдалда гаргагдаба.

Москва городой һунгуулиин Бауманска округһоо РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар нүхэр **Леонид Ильич Брежневые** дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол Москвагай эдеэ хоолой комбинадай хүдэлмэришэд, инженер ба технигүүд һунгалтынгаа урда тээхи суглаанда нэгэн һаналтайгаар гаргаба.

Войковой нэрэмжэтэ Москвагай шэрэм шудхалгын заводой хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй ба алба хаагшадай һунгалтын урда тээхи суглаанда хабаадагшадта хандажа, КПСС-эй XXIV съездын делегат, 15-дахи цехэй фрезеровщица М. И. Осташова иигэжэ хэлэбэ;

— Москва городой һунгуулиин Ленинградска округһоо РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорные дэбжүүлхэ гэһэн дурадхал заводой коммунистнуудай, партийнабэшэ ажалшадай нэрэһээ оруулнаб.

Суглаан дээрэ үгэ хэлэгшэд В. А. Суменков, Я. С. Паремский, Е. Г. Тетрадь, В. С. Камнев тэрэ дурадхалыень һайшаан дэмжэбэ. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын үндэр дээдэ тушаалда байхадаа, нүхэр Н. В. Подгорный хэжэ байгаа олон янзын ехэ ажал хэдэгыень тэмдэглэбэ. Партийна, гүрэнэй харюусалгатай ажалые олон жэлэй турша соо партиин даалгахадань, Николай Викторович тэрэ үндэр найдабариень нэрэтэй түрэтэйгөөр ходо харюулдаг гэжэ тэдэнэр хэлэбэ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар **Николай Викторович Подгорные** предприятиингаа хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба алба хаагшадһаа дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол нэгэн дуугаар абтана.

Тэрэшэлэн эдеэ хоолой промышленностиин Москвагай технологическа институдта, Москвагай конструкторска бюрогой суглаанууд дээрэ РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар **Николай Викторович Подгорный** нэгэн һаналтайгаар дэбжүүлэгдэбэ.

Москвагай часай хоёрдохи заводой коллективэй суглаан дээрэ һунгуулиин Фрунзенска округһоо РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Алексей Николаевич Косыгиние предприятиингаа хүдэлмэришэдэй ба мэргэжэлтэдэй нэрэһээ дэбжүүлхэ гэһэн дурадхал наладчица И. А. Каретникова оруулба.

Нүхэр А. Н. Косыгинай ажаябадалай ехэ зам тухай И. А. Каретникова хөөрэжэ үгэбэ. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын харюусалгата тушаалда байхадаа, Алексей Николаевич олон янзын ехэ ажал бүтээдэг, партиин хараа түсэб бэелүүлхэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа ехээр үгэдэг, арад зоной этигэл найдабари эрхим һайнаар ходо харюулдаг гэжэ хэлэбэ.

И. А. Каретниковагай дурадхалые нүхэд П. И. Клочко, Елена Иванова, Т. П. Соловьева, З. В. Игнатова дэмжэһэн байна.

Алексей Николаевич Косыгиние РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэжэ суглаан нэгэн һаналаар тогтообо.

Тэрэшэлэн эрдэм-шэнжэлгын гүрэнэй тракторна союзна институдай (НАТИ), «Большевик» гэжэ кондитерска фабрикын коллективүүд һунгуулиин Фрунзенска округһоо РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар **Алексей Николаевич Косыгиние** дэбжүүлхэ гэжэ нэгэн дуугаар тогтообо.

Тэрэшэлэн Москвагай предприятинуудай, эмхи зургаануудай, барилгануудай, дээдэ һургуулинуудай коллективүүдэй хамтын суглаанууд дээрэ РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь **В. В. Гришин,** Москвагай «Динамо» заводой хоёрдохи аппаратна цехэй электро-хабсаргагшадай бригадир **А. А. Лаврентьева,** Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ Москвагай автозаводой слесарь-хабсаргагша **В. Г. Шашкин,** Москвагай метрополитенэй «Измайлово» гэжэ депогой машинист-инструктор **А. М. Белов** ба бусад дэбжүүлэгдэбэ.

ЛЕНИНГРАД

Ленинградай предприятинуудай, эмхи зургаануудай, дээдэ һургуулинуудай хамтын суглаан дээрэ РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудаар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр **Л. И. Брежнев,** КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн **К. Т. Мазуров, А. П. Кириленко, А. Я. Пельше, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин** гэгшэд дэбжүүлэгдэбэ.

• • •

Мариин АССР-эй ниислэл хото—Йошкар-Ола хотын полупроводниково приборнуудай заводой коллектив РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Г. И. Вороновые,** Пензенскэ областиин Нижнеломовско машина бүтээлгын заводой коллектив—КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь **Ф. Д. Кулаковые** нэгэн һаналтайгаар дэбжүүлбэ.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө!

ПАРТИЙНА ЭДЭБХИТЭДЭЙ СУГЛААҺАА

ЯРУУНА

КПСС-эй XXIV съездые угтажа байһан үедэ үргэн дэлюун Ярууна нютагай ажалшад үлэмжэ эдэбхитэйгээр, тэрэнэй хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ гүн эрмэлзэлтэйгээр хүдэлжэ байгаа. Тиигээдшье хэзээ хэзээнэйхиһээ үрэ дүнгөөр арьбан амжалта туйлаһан, урагшаа нилээд дабшаһан, шэнэ юһэдэхи табан жэлэй түсэб эрхимээр дүүргэхэ үндэһэ һууриин эхи табиһан байха юм. Энэ туйлаһанаа улам үргэдхэхэ, эршыень шангадхаха хүсэлэнгөө батадхахын, партиин табиһан шэнэ хараа түсэб бэелүүлхын түлөө ерэхэ үедэ бүтээхэ гол зорилгоёо тодорхойлхын тула аймагай партийна эдэбхитэд партийна,— совет органуудай, колхоз, совхозуудай промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна профсоюзай болон комсомолой организацинуудай ударидагшад, интеллигенциин түлөөлэгшэд ажалай түрүүшүүл — хамтадаа 160 гаран хүн аймагай түбтэ сугларба.

«КПСС-эй XXIV съездын дүнгүүд ба аймагай партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» асуудалаар КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, партиин обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоевой** хэһэн элидхэлые партийна эдэбхитэдэй суглаанда хабаадагшад тон анхаралтайгаар шагнаба.

Элидхэлэйнгээ эхиндэ нүхэр Модогоев үнгэрһэн табан жэлэй туршада партиин бүтээһэн асари ехэ хүдэлмэриин дүн согсолһон КПСС-эй съездын түүхэтэ удха шанар тушаа дэлгэрэнгыгээр тоо. Тус съезд хүдаа ерэхэ жэлнүүдтэ бэелүүлхэ политическэ хараа шугам, бодото ажал ябуулгын программа тодорхойлоо, коммунис байгуулалтын шэнэ шатын эхи табяа гэжэ тэмдэглэбэ. Наймадахи табан жэлэй даабарие республикынгаа дүүргэһэн тушаа тоо, баримтануудые дурдан, тодорхойгоор элидхэлшэ харуулаа. Мүн юһэдэхи табан жэлэй туршада бэелүүлхээр хараалагдаһан түсэб тушаа хөөрэжэ үгэбэ. Эдэ ехэ ехэ зорилгонуудые хүсэндэнь хүргэхын тула аймагай партийна организациин бэелүүлхэ гол шухала зорилгонуудые тэрэ элишэлэн харуулаа, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэри болон документнүүдые ажалшадта тайлбарилан ойлгуулха, үзэл сурталай хүдэлмэри үргэнөөр эмхидхэн ябуулха талаар партийна организацинуудай ойрын сагта эмхидхэн бүтээхэ хүдэлмэрие тодорхойлһон байха юм.

Элидхэлэй һүүлээр үгэ хэлэлгэнэй эхилхэдэ, нэн түрүүлэн «Комсомольский» совхозой директор **В. У. Дарханов** үгэ абана.

— Бүгэдэ нийтын һонорто тунхаглагдаһан XXIV съездын документнүүд хүн бүхэнэй анхарал хани халуунаар татана, бүри һайнаар эршэ түгэсөөр ажаллаха сэдьхэл түрүүлнэ. Мүнөө манай ажахын ажалшад съездын материалнуудые шудалжа байхадаа, парти арад хоёрой хоорондохи бата нэгэдэлэй улам бэхижэжэ байһые эли тодоор хаража, юһэдэхи табан жэлэй түсэб болзорһоонь уридшалан дүүргэхэ эрмэлзэл түрүүлнэ,— гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Ажахын коллектив съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлэө. Үнгэрһэн наймадахи табан жэлэй түсэбэй дүн согсологдоо, дүүргэлтыень алишье талаһаань шэнжэлэн хараха зуураа, энэ хугасаада хүдөө ажахын продуктнуудые абалга, гүрэндэ тушаалга нилээд дээшэлээ, совхозой экономико хүдэржөө, материально-техническэ үндэһэ һуури бэхижээ. Энэ амжалта хадаа имагтал партиин сэсэ мэргэн, эрдэм ухаанай үндэһөөр бэелүүлэгдэжэ байгаа хүтэлбэриин аша туһа мүн гэжэ нүхэр Дарханов онсолон тэмдэглэбэ.

Наймадахи табан жэлэй туршада тус совхозой коллектив мяха абалгаа 76 процентээр, тэрэниие тушаалга 43 процентээр ехэ болгоо. Үхэрэй тоо толгойн үдэсэ 45 процент болоно. Ажахын үйлэдбэриин гол фонднууд 1966 оной эхиндэ 1126 мянган түхэригэй сэнтэй байһан һаа, 1971 оной эхиндэ 3239 мянган түхэригтэ хүрөө.

Гэхэ зуура эдэ амжалтануудай ара талада байһан дутагдалнуудые обёорхогүй болоо һаа, тон буруу хэрэг гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэжэ шадаагүйн, газар тариалан эрхилэлгэдэ дүршэл багатайгаар хандаһанайл гэмээр боложо, хэмгүй ехэ хэмжээнэй орооһо, үбһэ, малай тэжээлэй бусад ургамалнуудые дутуу абаһан байнабди. Энэ ушар мал ажалай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэмнай горитой һаад ушаруулаа гээшэ.

Ажалша зоной эдэбхи үүсхэлэй улам үргэдэжэ, ажалайнь бүтээсын улам дээшэлжэ байһан тушаа, наймадахи табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэһэн тушаа Яруунын совхозой парткомой секретарь **Л. Г. Минеев** үгэеэ зорюулба. Энэ амжалта партиин гүн политикын, зүб хүтэлбэриин аша үрэ мүн гэжэ мэдүүлнэ. Социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, моральна ба материальна урмашуулга шадамараар хэрэглэжэ шадаад байхада, ажалшадай урма зориг, хүсэл оролдолго ондоо байна ха юм.

Яруунын совхоз найман жэлэй түсэб мяха абалгаар 107 процент, һү—104 процент, нооһо—106 процент дүүргэб. Тингэжэ гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха түсэбөө мүн лэ үлүүлээ.

Партиин XXIV съездын хараалһан асари ехэ программаар зоригжоһон Яруунын совхозой хүдэлмэрилэгшэд шэнэ табан жэлэй туршада жэл бүхэндэ мяха абалгые 10340 центнертэ (энэнь 1970 онойхиһоо 1880 центнерээр дээгүүр), һү—40500 центнертэ (10 мянган центнерээр ехэ), нооһо—650 центнер (200 центнерээр дээгүүр) ехэ болгохо зорилго табинхай. Энээгээр болоходо эдэ продуктнуудые гүрэндэ тушаалга мүн лэ нилээд дээшэлхэ зэргэтэй.

Партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ тэрэшэлэн «Дружба» колхозой механизатор **И. Г. Белоусов**, Удино-Витимскэ геологическа экспедициин начальник **Д. В. Ветров**, Нарһатын дунда һургуулиин парторганизациин секретарь **А. Г. Терентьева** болон хамтадаа 12 хүн үгэ хэлээ.

Тоосоото үедэ КПСС-эй ЦК-гай бэелүүлһэн политическэ хараа шугам, бодото ажал ябуулгые һайшааһан, халуунаар дэмжэһэн, аймагай партийна организациин саашадаа бүтээхэ зорилго хараалһан дэлгэрэнгы тогтоол суглаан дээрэ баталан абтаа.

Ц. ГАЛСАНОВ,
КПСС-эй райкомой таһагые даагша.

А Х А

Партиин XXIV съездын дүнгүүд ба аймагай партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудал зүбшэхөөр районно партийна эдэбхитэдэй суглаан зарлагдаба. КПСС-эй XXIV съездын делегат, партиин Түнхэнэй райкомой нэгэдэхи секретарь **А. Д. Таханов** эндэ сугларагшадай үмэнэ съездын дүн тухай дэлгэрэнгы элидхэл хэһэн байна.

Партиин съезд дээрэ Центральна Комитедэй тоосоон тухай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, 1971—1975 онуудта СССР-эй арадай ажахы хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай хэһэн элидхэлнүүдэй гүн гүнзэгы удха шанартай байһые, тэндэ табигдаһан зорилгонуудай асари ехэ байһые эли тодоор элидхэлшэ тэмдэглэһэн байна.

Элидхэл тушаа үгэ хэлэһэн «50 лет Октября» колхозой хонишон **М. О. Арзухаев**, Ахын геологическа экспедициин главна геолог **В. Л. Ананин**, ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь **К. Д. Тулуев**, «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ **Г. Н. Аюшеев** болон бусад партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө олониитын ажалай болон политическэ дэбжэлтын улам хүгжэжэ байһан тушаа, ойрын үедэ бэелүүлхэ зорилгонууд тушаа тогтоо.

Суглаанай эсэстэ КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь **П. Д. Марзаев** үгэ хэлэхэ зуураа, шэнэ табан жэлэй туршада аймагайнгаа арадай ажахы ба соёл культурые саашадань хүгжөөхэ талаар районно партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тушаа тогтоо.

КПСС-эй XXIV съездын хараалһан ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэмжээ хараалһан тогтоол партийна эдэбхитэдэй суглаанда хабаадагшад нэгэн дуугаар баталан абтаа.

Ш. БАЙМИНОВ,
манай корр.

ХУРАМХААНАЙ ... ЗОЙ МОДОШОД СО... РЫСӨӨНДЭ ЭД... ХАБААДАНА. ЭН... ТҮРҮҮШҮҮЛ ОЛ... ТООДО ПЕТР СА... ЖЭЛЭЙ ТУРШАДА ... ЛАЖА, АЖАЛАЙ ... ТЭЙ БОЛОНХОЙ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ... САМУЛЬЦОВ.

С. БАЛДУЕ...

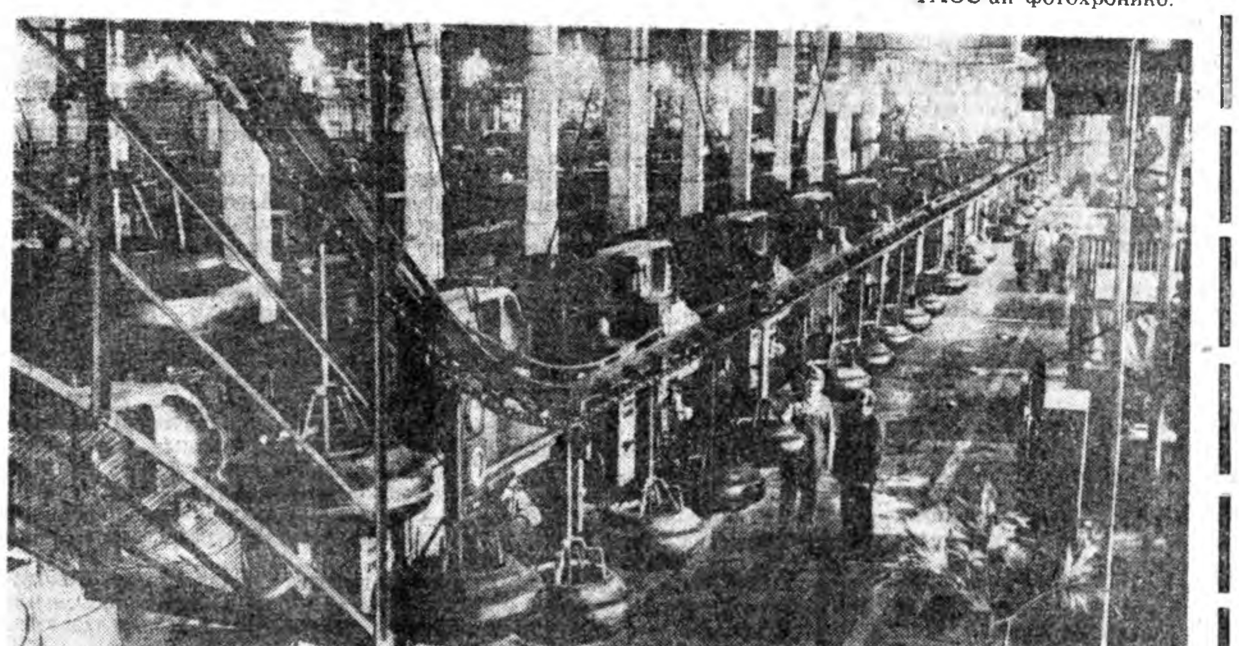
ОРОНОЙМНАЙ ТОМО ПРЕДПРИЯТИНУУДТА

КИРОВСКЭ ЗАВОД

Кировскэ шинэ бүтээлгын завод түрүү предприятинуудай нэгэн юм. Үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада тус предприяти промышленна продукци үйлэдбэрилгые 2 дахин ехэдхэһэн байгаа. Энэ үедэ ажалай бүтээсэ 34 процентээр дээшэлээ. Предприятиин үйлэдбэридэ шэнэ арганууд үргэнөөр хэрэглэгдэжэ байдаг. Урлан нарижуулгын хүдэлмэри һайнаар ябуулагдаһанай ашаар олон дурадхалнууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, гүрэнэй мүнгэ зөөри алмагдана. Мүнөө үедэ «Р» гэжэ түхэлэй шинэ бүтээн гаргагдажа, гүрэнэй комиссиин зүгһөө эрхим шанартай продукци гэжэ тэмдэглэгдээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой нэгэ цехтэ автомашинын покрышканууд хэгдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

УРААЛАЙ ЗАВОД

Свердловск. Ураалай турбомоторно завод оронойминай томохон предприятинуудай нэгэн юм. Заводой коллектив шэнэ табан жэлэй туршада ехэ зорилгонуудые табяад, ажаллажа байна. Табан жэлэй туршада предприятида шэнэ арганууд хэрэглэгдэхэ, ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлхээр хараалагдана. Мүнөө эндэ 100 мянган киловатт хүсэнэй паровой турбинанууд хабсаргагдана. Иимэ турбинануудые арадай ажахыда хэрэглэпэнэй ашаар байтша ондо 7 миллион түхэриг мүнгэ зөөриин ашаг олзо оруулагдаха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: коммунис ажалай ударник токарь Г. Минин турбинануудай роторнуудые мүлжэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ПАРТИЙНА ХРОНИКО

КПСС-эй Сэлэнгын райкомой бюро дээрэ «Сельхозтехника» нэгэдэлэй районно отделениин партийна организациин кадрнуудые хүмүүжүүлхэ талаар ябуулдаг хүдэлмэри тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Коллективэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин хангалтагүйгөөр ябуулагдадаг дээрэһээ хүдэлмэришэд олоороо ажалһаа гаража ошоно, ажалай болон гүрэнэй журам эбдэхэ ушар үзэгдэнэ гэжэ бюро дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Хүдэлмэришэд, алба хаагшадай дунда лекци, элидхэл үсөөн уншагдана, отделениин хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд хүмүүжүүлгын, нийтэ-политическэ хүдэлмэридэ һулаар хабаадалсана.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон кадрнуудые хүмүүжүүлхэ, һургаха хүдэлмэреэ эрид һайжаруулха эрилтэ партиин райкомой бюро партийна организацида табиба.

Г. ЦЫРЕНОВ.

Һунгалтаһаа һунгалта хүрэтэр

ХУБИЛАЛТА БАЯ...

ЗОРИЛГОМНАЙ ҮШӨӨ ЕХ...

ПАРТИИН XXII съездын нэрэ зүүжэ байдаг Уланай колхоз аймаг соогоо яһала томожожо, экономикынгоо талаар хүгжэнги ажахы боложо байгаа юм. Энэ ургалтань илангаяа һүүлэй 3—4 жэлэй туршада элеэр харагдана. Газараа үрэ ехэтэйгээр ашаглаха, нийтынгээ адууһа мал улам үсхэбэрилжэ, ашаг шэмыень арьбадхаха талаар оролдолго һайса гаргаһанай үрэ дүн ааб даа. Энэ үедэ гүрэн түрэмнайшье хүдөө ажахын үйлэдбэри улам саашань хүгжөөхын тула али зэргын ехэ туһаламжа хүргөө гээшэб.

40 мянга гаран гектар эдлүүриин газар, тэрэ тоодо арбаад шахуу мянган гектар тариалан, таба мянган толгой үхэр, 21 мянган толгой хонин һүрэг. Энэл ха юм даа, колхозой экономико хүгжөөхэ гол үндэһэн зөөри. Энэ ехэ баялигые зүбөөр эдлэхэ мэргэжэл шадабаритай ажалшадшье, ажахын үйлэдбэри даадаг хүтэлбэрилэгшэдшье урган гараа. Трактор, комбайн, автомобиль болон янза бүриин бусад оньһон техникээр али зэргээр зэбсэглжээ гээшэб. Эдэ мэтые жолоодохо механизатор мэргэжэлтэд яһала бэлдэгдээ.

Хоёр һунгалтын хоорондохи хугасаада боложо үнгэрһэн Октябриин революциин 50 жэлэй, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе һайндэрлэлгын ехэ бэлэдхэлэй үедэ асари хүсэтэйгөөр дэлгэрһэн бүгэдэ нийтын социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоһон колхозоймнай ажалшад горитой амжалта туйлаа, ажахынгаа үйлэдбэрие нилээд һайжаруулгада, соёл культураа яһалахан хүгжөөгөө гээшэ. Тэрэл амжалтыень хараада абажа, манай колхозой ажалай 125 түрүүшүүл ленинскэ ойн баярай медаляар шагнагдаа һэн. Ажалшадай эдэбхи үүсхэлэй дэбжэлтэ наймадахи табан жэлэй түсэб бүхы талаарнь үлүүлэн дүүргэхэ арга боломжо хангаа гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Колхозой экономикын улам бэхижэһэн ушар ажахынгаа тосхонууд дээгүүр үйлэдбэриин, соёл гэгээрэлэй, эмнэлгын, һургуулиин, худалдаа наймаанай, ажаһуудалай болон бусад томо томо барилгануудые бодхооходо, нютагаа шэг шарайень үндэһөөрнь һайжаруулан хубилгаха арга олгоо гээшэ. Тиигээдшье энэ талаар мүнөө үсын эрилгэ угаа ехэ болоо ха юм даа. Нэгэ жэшээ баримталая. Гушаад оной эхеэр энэ манай Уланай сомоной нютагуудта оройдоол эхин хоёр һургуули бии агша һэн. Тэндэ һуража байһан ерээд үхибүүдтэ зургаан багша ном заадаг бэлэй. Харин мүнөө манай сомондо нэгэ дунда, нэгэ найман жэлэй, гурбан эхин һургуули хүдэлжэ байдаг. Тэдэ һургуулинуудта эрдэм шудалжа байһан 1200 хүбүүд, басагадта 90 шахуу багша ном заажа байна бшуу.

Ушар иимэһээ һургуулиин байшан, интернат, багшанарта байрын гэр бариха хүдэлмэри үнгэрһэн дүрбэн жэлэй туршада манай эндэ үргэнөөр ябуулагдаа. Жэшээнь, Хилгана һууринда ууралаар дулаасуулагдадаг найман жэлэй һургуулиин типовой байшан бодхоогдоо, хажуудань 50 һурагшадай байрлаха интернат баригдаһан байха юм. Тиихэдэ Уланай дунда һургуулида спортивна зал, машиноведени шудалха амяараа хүсэд түхеэрэлгэтэй байшан, 200 үхибүүдэй багтаамжатай интернат, багшанарта хоёр квартиратай байрын 7 гэр ашаглалгада үгтэһэн.

Сомоной хүн зоной ажаһуудалай, соёл гэгээрэлэй эрилтэ хэрэглэмжэ хангаха хэрэгтэ анхарал энэ үедэ яһала хандуулагдаа гэжэ тэмдэглэмээр. Худалдаа наймаанай газарнууд нилээд шэнэдхэгдээ, хоёр томо склад, нэгэ столово ашаглалгада оруулагдаа. Тиигээдшье Уланай сельпогой коллектив өөрынгөө хүдэлмэри эли бодо һайжаруулжа шадаа. Һүүлэй 3—4 жэлэй туршада эрилтэ, дуталга, үбэршэлгэ хэһэн нэгэшье ябадал эндэ ушараагүй. Эд бараа худалдаха түсэб ходо үлүүлэн дүүргэжэ байдагайнгаа түлөө Буркоопсоюзай правлениин ба профсоюзай обкомой дамжуулгын Улаан тугта, хоёрдохи мүнгэн шанда нёдондоной һүүлшын кварталай хүдэлмэриин дүнгөөр хүртэһэн байна бшуу.

Энэ тоосоото үедэ манай сомондо үшөө хоёр шэнэ фельдшерскэ пункт нээгдээ, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдтэ байрын хоёр һайн гэр барижа үгөө. Хэлхээ холбооной Уланай отделени шэнэ гэртэй болоо. Боро Голдо 200 хүнэй һууритай шэнэ клуб үүдэсэ сэлеэ һэн.

Соёл гэгээрэлэй эмхи зургаа-...

ЗУРАГЛАЛ

НЮТАГАЙМНИ ХУ...

Арбаад жэлэй саада тээ совет армиһаа албаяа дүүргэжэ ерэһэн энэ нүхэртэйгөө уулзажа хөөрэлдэхэдэм: «Бишни горняк болооб, крепильщик» —гэжэ омогорхолтойгоор хэлээ бэлэй.

Харин нёдондо жэлэй эхин багаар, багша Ленинэй түрэһөөр зуун жэлэй ойдо «Буряад үнэн» газетын хуудаһануудта энэ нүхэр тухайгаа, хоёр удаа уншажа баясаа һэм. «Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай Холтосоной уурхайн нэгэдэхи участогай нүхэр Самбиловай хүтэлбэрилдэг забойщигуудай коммунис ажалай бригада үнгэрһэн жэлэйнгээ даабарие 137 процент дүүргэжэ, комбинат соогоо онсо шалгарба»,— гэһэн багахан мэдээсэлэй һүүлээр, үшөө нэгэ һара болоод байхада: «Горнягай хоёр-гурбан мэргэжэлтэй болоһон Захаамнцай Холтосоной уурхайн забойщик Д. Ц. Самбилов республикын Хүндэлэлэй дэбтэртэ бэшэгдэбэ» гэжэ аржыса бэшэгдэнхэй байгаа һэн.

Эдэ мүрнүүдые уншахадам шанаалиг нюуртай, шанга бэетэй, һэргэлэн солбон харасатай нүхэрни нюдэнэйм урда харагдахадал гээ бэлэй.

Харин энэ жэлэй март һарын гэн багаар Даша Самбилов Дараһан курортдо амарһанаа, нютагаа бусалгандаа манайда орожо ерэбэ.

— Удангүй партиимнай XXIV съезд болохонь, абаһан уялгаяа һанаад, һанаа амар байхын аргагүй шэнги байгаа даа. Болзорһоо дүрбэн үдэр урид арай гэжэ табигдажа ерэбэб,—гээ бэлэй. Тэрэ «табигдажа» гэһэн үгэнь нэгэ тиимэ, аягүйгөөр гэхэ юумэ гү дуулдабашье һаань, ажал хэнгүй һуужа шададаггүй хадань, өөрыень яһала һайн мэдэхэ хадаа энэ үгын удхые ойлгоо һэм.

Абын һайн абэ, ажалай бэрхэ хүн гэжэ уридшалан мэдэдэг байһан хадаа, «шэрээ» түхеэрхэеэ оролдохэдом, гашуун умданһаа ама хүрэдэггүй хүн байшоо. Теэд яахаб, һайхан сай ууҗа, һанал бодолоо дэлгэн хөөрэлдэжэ захалбабди.

— Минии бригадын хүбүүд кварталайнгаа даабарие 110 процент дүүргээбди гэжэ бэшээ. Кварталай дүүрэтэр үшөө саг байна даа. Партиин съездые угтуулан, 130 процент даалгабаряа дүүргэхэбди гэжэ үгэсэ үгэһэн зомди. Тиигээд лэ яаража ябана гээшэб. Манай бригадада Будаев, Боркин, Бадмаев, Меркушев гэхэ мэтын бэрхэ бэрхэ, дүй дүршэлтэй забойщигууд бии юм. Тэдэндээ өөртөөл адляар найдадагби. Дараһанда амаржа байхадаа, шэнэ табан жэлэй түсэбтэй танилсааб. Энэ юһэдэхи табан жэлэй турша соо үнгэтэ металл үйлэдбэрилгэ 1,4 дахин дээшэлхэ гэжэ тэмдэглэгдэһэн байна. Тиимэһээ бидэнэй ажал, бидэнэй хүдэлмэри тон харюусалгатай болоно гэжэ ойлгооб. «Туулга, вольфрам, молибден, илангаяа ехээр, шанар һайнтайгаар гаргадаг болоё»—гэжэ партимнай уряална. Ажалай бүтээсые нэгэ хахад дахин шахуу дээшэлүүлхэ гэжэ хараална. Тиимэһээ нүхэдтэеэ хөөрэлдэжэ, доторойнгоо арга боломжые, мүн өөһэдынгөө арга шадабарие хаража үзэхэ болоно гээшэ аабзабди даа. Мүнөө манай Холтосоной уурхайе харадаг һайш. Ажалнайшье, ажаһуудалнайшье ташха ондоо болонхой.

— Горнягай ажал хүндэхэн ажал гээшэ ааб даа,—гэжэ хөөрөөень дэмжэн дуугарбаб.

— Тиимэ ааб даа. Теэд шэнэ түхэлэй машина, зэбсэг бии болоо. Үшөө саашадаа горнягуудай ажал улам хүнгэдхэхэ, бүри шэнэ машинанууд бии болохо ёһотой. Тингэжэ энэ юһэдэхи табан жэлэй Директивэнүүд соо хэлэгдэнэ һэн. Сэхынь хэлэхэдэ, вольфрам, молибден абаха гээшэ тиимэшье хүнгэн ажал бэшэ даа. Иимэ хүндэ ажалда хүдэлжэ байһан бидэнэртэ гүрэнэй зүгһөө айхабтар ехэ анхарал хандуулагдадаг байһандань ехэ урматай байдагбди. Жэл бүри профсоюзай путевкоор оронойнгоо ямаршье курортдо амархада болохо. Курортдо амаржа байхада һайн аад лэ, юумэ хэнгүй миин байханы юундэшьеб нэгэ тиимэ аягүй шэнги.

— Баһа гэр бүлэдөөшье һанаата болоо хүн аабзаш даа,—гэбэб,—Залууш, бэешни һайн.

Бэешье гэмгүй һайн даа. Теэд юун залуу гэжэ... Дүшэ наһанайнгаа богоһо алхажа оронхойб, үнинэй. Гурбан үхибүүдэй эсэгэ хүн хадаа гэр бүлын харюусалга гэжэ байнгүй яахаб, Ехэ хүбүүн Володимни наймадахи класста, Лазарьни—зургаадахида, эгээ одхон басагам хоёрдохидо һурадаг, Соня һамгамни худалдэг, наһатайшаг болоһон Хажы эжымнай үхибүүдээ хараад лэ, эдеэлүүлээд лэ байдаг гээшэ. Теэд баһа хүбүүд хадаа хүбүүд лэ гүб даа, хойноһоонь шангахан харууһан хэрэгтэй.

Иигэжэ Даша нүхэртэеэ оройхон болотор хөөрэлдэжэ һуугаад, үглөөгүүр эртэ бодожо, самолёдоор нютагаа ниидэхэдэнь үдэшөө бэлэйб.

Съездын һүүлээр хэдыхэн хоног байхада, СССР-эй үнгэтэ металлургиин министерствын предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадые орден, медальнуудаар шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ уншажа һуутараа, айхабтараар баярлааб.

ЕКАТЕРИНА ЛЕОНТЬЕВНА ГОЛОВИНА УЛААН-ҮДЫН АВТО-ҺУРГУУЛИ ДҮҮРГЭҺЭНЭЙНГЭЭ ҺҮҮЛЭЭР ИВАЛГЫН ТУРШАЛГА-ҮЙЛЭДБЭРИИН АЖАХЫДА ЖОЛООШОНООР ХҮДЭЛМЭРИЛЖЭ ЭХИЛҺЭН ЮМ. ТЭРЭ ГЭҺЭЭР ГУРБАН ЖЭЛ ҮНГЭРӨӨ. ЭНЭ ҮЕ СОО НҮХЭР ГОЛОВИНА ДААБАРИТА АЖАЛДАА ОРОЛДОСОТОЙ ҺАЙНААР ХАНДАЖА, ҮДЭР БҮРИИНГӨӨ ДААБАРИИЕ ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭНЭ. МҮН ТИИХЭДЭ НИИТЫН ХҮДЭЛМЭРИДЭ ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР ХАБААДАЛСАДАГ ЮМ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Е. Л. ГОЛОВИНА.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ЗҮРХЭ ДАЙРАМА БАЙГ ЛЭ!

Эхилэн бэшэгшэдэй шүлэгүүдые шэнжэлхэдэ...

«Хүндэтэ редакци! Би суббото бүхэндэ танай газетэдэ гарадаг ««Толи гэһэн хуудаһые ехэтэ һонирхон уншадагби. Би хорин наһатайб. Би Зэдын аймагай Цагаатай нютагта хүдэлхэ зуураа шүлэг бэшэжэ туршадагби.

Тиимэһээ аха нүхэдэй һургаал заабари, энэ эльгээһэн шүлэгүүд тушаагаа танай шүүмжэлэл дуулаха намда ехэ сэнтэй.

Минии хоёр шүлэг аймагайгазетэдэ хоёр удаа толилогдооһэн.

Минии эдэ шүлэгүүд тушаа һанал бодолоо бэшэхэ бээзт гэжэ танда батаар найданаб...»

Иимэ бэшэг хабсаргагданхай шүлэгүүдые **Михаил Галсанов** эльгээһэн байна. Юрэ эхилэн бэшэжэ байгаа залуушуул түрүүшынгээ туршалгануудые эльгээхэдээ, иимэ гү, али иимэрхүү тэмдэгүүдые хабсаргалсадаг. Энэньшье ойлгосотой даа. Манай Буряадай зохёолшодой намтарые үзэхэдэ, анха баргсаан шахуу иигэжэл эхилһэн байдаг.

Мүнөө шүлэг бэшэдэг уладай тоо үдэр хоног бүри олоширно. Шүлэгүүдэйнь тоо бүришье һаа олон. «Хахад оромнай шүлэг бэшэдэг, хамаг зомнай шүлэг уншадаг» болоһон саг ха юм.

Тиимэһээ һая бэшэжэ захалһан залуу поэдүүдэй эхин найруулгануудые һайтар шэнжэлжэ, һагшуурдан шэлэжэ, тунхаглаха ябадал айхабтар харюусалгатай, хүндэтэй хэрэг болоно. Хамагай түрүүн энээндэ республикын уран зохёолшодой холбоон, «Байгал» журналай болон «Буряад үнэн» газетын редакцинуудай нэгэл шухала үүргэ байһаниинь лабтай.

Һаянай редакцида ерэһэн хэдэн шүлэгүүдэй тобшохон шэнжэлэл хээд туршая.

Эдэ шүлэгүүдэй дунда инаг дуран тухай уянгата найруулганууд олонхи байна. Энэ «хэтэ заяанай темые» мүнөө уран гоёор, удхашэнээр, өөрсэ маягтайгаар бэшэхэ гээшэ үдэр бүри хүшэр боложо байһаниинь мэдээжэ. Һүүлэй үедэ инаг дуран тухай нангин бодолнуудай орондо үни хэлэгдэшэһэн, үни шэбэнэгдэшэһэн, халсархай гэлигэр үгэнүүдһээ бүрилдэһэн бадагууд олон болоо. Энээнһээ залуу шүлэгшэдые һэргылхэ тон шухала!

Бэшүүрэй аймагһаа **Дмитрий Бадмаев** хоёр шүлэг эльгээгээ. Тэдэнэй нэгэн иигэжэ эхилнэ:

«Дурдахам дулаан үгэнүүдээр
Дурлан ябаһан басаганаа...»

Тиин дурлан ябаһан басагаяа дурдаһан «дулаан» үгэнүүдынь тоншье бирагүй, гүйхэн, һанаанһаа абтаһан, юрын ябган үгүүлэлнүүд болошоно. Арбан найматай басаганайнь «сэбэрхэн» сарюун шарайнь сирениин сэсэгтэл бадарна, харахан хоёр нюдэдынь хангалтаһан жэмэстэл үзэгдэнэ». Нүгөөдэ шүлэгынь бүришье һаа далигүй, жаахашье дэгдээхын тулада дээшэнь шэдэжэрхиһэн үгэнүүд болоно:

«Урихан талтай шарайеш,
Ухаантай сэсэн бодолыеш
Уужам талаараа магтуулхаб,
Уярһан гуниг (?) бадаруулхаб».

Марина Базарова (Улаан-Үдэ) инаг тухайгаа иигэжэ бодолгүй үгэнүүдэй таһархайнуудые дабхасуулна:

«Арюун һайхан сэдьхэлһээшни,
Илдам даруу занһаашни,
Галта нюдэдэйш харасаһаа
Доһолон байгаал зүрхэмни...»

Лазарь Чимитов (Улаан-Үдэ) «Гуниг» гэжэ шүлэг соогоо иимэ бодолнуудые «ухаандаа оруулна», «һубарилдуулна»:

«Жаргалтай тэрээхэн
Жэлнүүдни мүнөө
Хаанабта?
Бусажа гэдэргээ
Ерэхэ гүт
Дахинаа?
Нойрсон байһан
Һуниин сууряанһаа
Гансал
Һалхинай гунигтайгаар
Эшхэрхэ намда
Дуулдана».

Түнхэнэй аймагһаа **Валерий Арабжаев** «Түрүүшынгээ дурые» иигэжэ мүрлэнэ:

«Нажарай сэлмэг һэрюун үдэшэ
Наадан сэнгэжэ ябаһан басаганай
Нимгэн дулаан гарһаа дүнгэжэ,
«Нүхэшэ, басаган, намтай» гэжэ
хэлээ һэм...
Сээжэ зүрхыем уяруулһан,
Сэхэ бодолыем гэрэлтүүлһэн
Сарюун нүхэр басагаяа
һанан ябадаг һэм...» —
гэхэ мэтэшэлэн.

Эдэ ямаршье удхагүй, хүнэй «сээжэ зүрхые уяруулжа, һанаа бодолые гэрэлтүүлжэ» шадахагүй мүрнүүд бүри гушаад оной эхеэр уншаха болохо байгаа.

Дугар Дылгыров (Улаан-Үдэ) баһал имэрхүү мүрнүүдые «Нарата үглөөгүүр гэһэн шүлэг соогоо дабхасуулна:

«Угтаад ерэһэн хүүхэни
Удаан шэртэн зогсобоб.
Угалзата гүрлөө vһыень
Уяран һайхашаан харабаб...»

Мүн Улаан-Үдэһөө **Сергей Бабуев** даган дууряана:

«...Энхэрэн даруу, илдам
зангаараа
Инаг дурыемни хододоо
буляагааш,
Һаруулхан сээжынгээ халуухан
зүрхэндэ
Һанаарай, дуулаарай намаяа,
Туяанам...»

Улаан-Үдэһөө бэшэһэн залуу нүхэднай барандаа дээдэ һургуулинуудай студентнэр байна. Тиимэһээ тэдээндэ бүри ехэ эрилтэ табиха ушартайбди. Бэе бэеэ дууряалсаха ябадалһаа хахасаха, үни хэлэгдэшэһэн үгүүлэлнүүдһээ мултарха, өөрын, өөрсэ, шэнэ үгөөр эгээл нангин хүсэл мэдэрэлээ инагтаа хэлэхэ — энэ хадаа поэт бүхэнэй, бэлигтэ хүн бүхэнэй уг зорилго болоно.

Энээн тухай ородой поэт Александр Блок тоб байса бэшэһэн байдаг. Энэ залуу шүлэгшын түрүүшын дэбтэрые шэнжэлхэ зуураа иигэжэ тэмдэглээ һэн: «Али бүхы тодо һонор бэшэ уянга бодолнууд сагһаа урид, болбосороодүйдөө хүнэй досооһоо гарашаһан байбал, юрэ хооһон хүсэл болоод лэ дүүрэшэдэг...» Энэ тобшолол яаха аргагүй зүб байнал даа!

Илангаяа эхилэн бэшэжэ байһан залуушуулай найруулганууд соо болбосороогүй бодолнууд, буйлаагүй найралдалнууд, бусалаа, болоогүй зүйлнүүд байдаг лэ юм бэзэ. Мүн дүршэлтэй болоһон бэлигтэй поэдүүдэйшье номууд соо тааралдаагүй, гажуу шүлэгүүд, хооһон мүрнүүд дайралдадаг гээшэ. Тэрэ байтагай, классигуудайшье түрүүшын зохёолнууд соо эжэл буруу юумэнүүд байһан гэжэ уран зохёолой түүхэһээ мэдэнэбди. Жэшээлхэдэ, Н. А. Некрасов уран зохёолойнгоо гайхамшагта замай эхиндэ «Бодолнууд ба аялганууд» гэһэн тон һула шүлэгүүдэй согсолбори хэблэжэрхиһэн байгаа. Удаань тэрээнээ поэт голожо, бэедээ гомдоһондоо, иигэжэ өөрөө өөрыгөө шүүмжэлһэн байна: энэ хадаа «...минии эдир наһанай шүлэглэмэл эндүүнүүд» байһан юм. Н. В. Гоголь бэедээ үшөөшье үлүү шангаар ороһон байна. Агуухэ зохёолшын харгын аман дээрэ «Ганц Кюхельгартен» гэһэн зохёол хэблэгдэһэн байгаа. Удаань авторынь тэрэ зохёолойнгоо яаха аргагүй муу байһые ойлгожорхиһоор, номойнгоо бүхы хэһэгүүдые өөрөө бултыень худалдажа абаад, галда шатаажа, хүнэй нюдэнһөө холодуулһан байна. Иимэ жэшээнүүд яһала байгаа.

Тиимэһээ түрүүшынгээ шүлэгүүдтэ тон харюусалгатайгаар, болгоомжотойгоор хандаха, тэдэнээ хэблүүлхынгээ урда тээ һайтар шүүжэ үзэхэ, үдэшэ бэшэмсээрээ үглөөгүүрынь конвертлээд ябуулжархихагүй, харин адагынь һара соо хэбтүүлээд, дахин һайса уншажа, сагаалжа, бодомжолжо үзэһэн хойноо бусадай анхаралда табиха — энэ эрилтэ хадаа эхилэн бэшээшэдтэ этигэл, үзэглэл шэнги эли байха ёһотой.

Теэд энэ эрилтые баримталдаггүй ушарнууд олон. Гадна дээрэ хэлэгдэһэн гол эрилтэһээ гадна, шүлэг бэшэхэдээ тэрэнэй аялга, дабхаса, рифмэ гээшые сүм шудалһан байха хэрэгтэй. Үшөө тиигээд буряад шүлэгтэ үзэгэй сагаан толгой эхин дээрэнь холбодог гурим бии гээшэ ааб даа. Юрэ шүлэгтэ эгээл шухалань—удха, маяг, үгэ гурбан болоно гээд онсо тэмдэглэхэ ушартай. Эдэ гурбан зүйлнүүдые һайнаар, хурсаар найралдуулжа шадаагүй һаа, шүлэг дархалагдаагүй, миил «модон хутагаар» зурагдаа гэхэдэ болоно. Зүгөөр тиигэжэ зурахадань хүсэд зомгооһоншье гараагүй, мүрнүүдынь мүлигдөөгүй, харин адаряатай, шэртэһэтэй зандаа үлэшэһэн аад, заримдаа гартаа шэртэһэ оруулжархимаар байдаг.

Имэрхүү шүлэгүүд шүлэг бэшэхэ дуратай хүнүүдэй гар дороһоо гараһаниинь бүришье халаглалтай болоно. Тэдээндэ захиха байнаб: үгэ хэлэеэ баяжуулагты, тиихын тула аман зохёолнуудые ехээр, анхаралтайгаар уншагты, үбгэд, хүгшэдэй үгэ хөөрэлдөө шагнагты; шүлэгэй теори гээшые шудалагты, аха нүхэдэй зохёоһон поэмэ, шүлэгүүдые уншажа, бодолоо гүйлгэгты; өөрын өөрсэ аялгатай бологты, даган дууряаха ябадалһаа холодогты!

Эдэ захяанууд Захааминай аймагһаа **Любовь Бадмаевада** («Буряад хэлэн», «Инаг басаган», «Адуушан», «Түрэл нютаг», «Хабар» гэһэн шүлэгүүд), сэрэгэй албанда байгша **Юрий Дамбаевта** («Пограничник» гэжэ шүлэг), Зэдын аймагһаа **Булад Дамбаевта** («Үхибүүд», «Буряад орон», «Залуушуул» «Сэсэрлиг дайда» гэжэ шүлэгүүд). Хэжэнгын аймагһаа **Жамьян Жанчиковта** («Үдэшэлэн» гэһэн шог шүлэг) илангаяа хамаатай гэжэ һанагдана. Эдэ шүлэгүүдынь удхааршье балар, маягааршье алданги, үгөөршье үгытэй байһаниинь халагламаар. Гадна эдэ шүлэгүүд дан амарханаар, «нэгэ амисхалаар», дахин мүлилтэгүйгөөр бэшэгдэшэһэн ха гэжэ һэжэглэмээр. Жэшээ абаад үзэхэдэ, Л. Бадмаева «Түрэл хэлэн» гэһэн бадаг соогоо иигэжэ бэшэнэ (тэрэ зандань эшэ татая):

«...Теэд яагаа харамтайб
Зарим манай залуушуул
Түрэл буряад хэлээ
Түрэһэн эжы, абымнай
Түрэл хэлэн гэжэ һанадаггүйл.
Магад эдэ залуушуулһаа
Магтаалтай дуушад ба
хүгжэмшэдшье
Мүнөө гараад байха аалам.
Манай ахатан зоной
Маанадтаа анхаралаа
табидаггүйнь харамтай».

Энээниие элирхэйлэн тайлбарилһанайшье үлүү гэжэ һананам.

Шэнжэлэлгэдэ ороһон шүлэгүүд соо яһала һайн мүрнүүд бии. Эдээниие зохёоһон залуу хүнүүд шүлэг бэшэхэ оншотой, шүлэгэй аялга ойлгодог, буряад үгэ хэлээ мэдэдэг болоһон гэжэ хэлэмээр. Эдэ нүхэдэй эгээл онсо шанарынь юуб гэхэдэ, тэдэнэр ажабайдалай дүй дүршэлтэй болоһон зон байна. Энэнь шүлэгүүдэй темэ дээрэньшье, удха уянга дээрэньшье эли үзэгдэнэ.

Эрхүүгэй Гүрэнэй университедэй студент **Болот Бальжинимаев**, тухайлхада, шүлэг бэшэжэ эхилһээр үсэгэлдэрэй бэшэл ха. Эльгээһэн зургаан зүйлнүүд сооһоонь үхибүүдтэ зорюулһан хоёр шүлэг («Борбилоо», «Тоосолдоон») онсо илгаха дуран хүрэнэ. Харин бусад шүлэгүүдынь үшөөл муу зандаа, үшөөл һайса заһабарилагдаха, мүлигдэхэ зэргэтэй байна. Дээрэ илгагдаһан хоёр шүлэгыень тунхаглаха шухала гэжэ һанагдана. Юрэ. Болот Бальжинимаев үхибүүдэй сэдьхэл мэдэхэ, тэдэнэй досоохиие тааха хүн хэбэртэй, тиимэһээ зохёол найруулгаяа сүм үхибүүдтэ зорюулаа һаань, үлүү ехэ үрэ туһа гараха гэжэ һанаштай.

Номгон далайн уһан сэрэгэй флодто алба хэгшэ **Владимир Байновай** «Далай дээрэ түрэһэн шүлэгүүд» сэдьхэл баярлуулна.

«Далайн эрьедэ зогсоноб,
сэлмэгтэнь атаархан, —
Налайн урдамни
нюргаяа шарана наранда.
Холын даа тэнгэриин
хирхаг долгёороо дайран,
Хайшаа гоёб,
наранай орохо хирэндэ!..»

Эдэ мүрнүүдые уншаад, удхалаад абахадаа, урдамни уһан далайн угаа гоё зураглал эли тодоор тобойжо үзэгдэнэ. Саашань залуу поэт иигэжэ бодолоо гүйлгэнэ:

«Обооржо эрье тээшээ
дугташаһан уһан.
Оёоргүй гүнзэгы сооһоо
юушьеб бэдэрнэ хэбэртэй.
Минии досоо
бодолой долгид бурьялан,
Мүшэтэ угалзанууд
бии болоно, жэгтэй...»

Иигэжэ моряк хүбүүн Владимир Баиновай ухаан сэдьхэлдэ уянгата шүлэгэй уран мүрнүүд түрэнэ. Так держать! — гэжэ Володя Баиновта хэлэхэ дуран хүрэнэ.

Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн **Амгалан Раднаев** хэдэн шүлэгүүдээ эльгээгээ. («Түхэреэн сагаан...», «Намар», «Сэсэг», мүн ябаган шүлэгүүд). Энэ нүхэр шүлэг бэшэжэ баһал үсэгэлдэр, уржадэрэй хэбэртэй.

«Харайжал ябахаб
элдин талаараа, —
Хүлнүүд минии
огто эсэхэгүй.
Хашхаржал ябахаб
дуран соогуураа,
Хоолой минии
огто һөөлдэхэгүй», —

гэһэн мүрнүүдыень тэрэнэй зохёолой замай аман дээрэ гаршаглаа һаа болохотой байна. А. Раднаевай зарим шүлэгүүд хэблэлдэ гарамаар гэжэ тэмдэглэе.

Буряад зоной дундаһаа булаглан гарадаг дуун эртэ урдаһаа хойшо өөрын аялгатай, онсо уянгатай ха юм. Мүнөө үедэ гарадаг дуунуудшье угаа даганхай, үгөөр, сасуулбаряар баян гээшэ. Тиимэһээ тэдэниие суглуулжа, шэлэн абажа, шүүрдэжэ, заһабарилжа, удха һайтай уран дуун болгон абаха ябадал мүн лэ шухала. Захааминай аймагай Зүүн-Адаг тосхондо ажаһуудаг **Николай Шабаев** тиимэ дуунуудые бэшэжэ эльгээгээ.

«Колхозой тогтохоһоо нааша хүдэлһэн, мүнөө пенсионер, совхозой үбһэндэ ябалсадаг өөрынгөө абын дуунуудые ажалай үедэ хүдэлмэришэдтөө сай шанахаар түхеэржэ байха һамбаандань хаажа абаһан юумэб», — гэжэ Н. Шабаев тэдэ дуунуудтаа хабсаргаһан тэмдэг соогоо бэшэнэ. Совхозой таряалан дээрэ бусалһан халуун ажалай хаһада эсэгэ хүбүүн хоёрой сэдьхэлдэ түрэһэн тэдэ дуунууд сооһоо «Магтаал», «Хүлеэнэл» гэһэн хоёр дуун илангаяа удхаар һайн, хэблэжэ боломоор, композиторнуудта хүгжэм бэшүүлмээр байна.

Улаан-Үдын хүдөө ажахын техникумэй студент **Мунко-Билиг Батоев** шүлэг бэшэхэ дүршэлтэй болоһон хүн байна. Нилээд олон шүлэгүүдээ эльгээгээ. Тэдээн соонь һайншье, дундууршье, муушье найруулганууд бии. Һайн талыень ирахада, «Сагаан-Шулуутай», «Гуламта тухай шүлэгүүд», «Хэдыдэб даа»... гэһэн зохёолнуудыень хэблэжэ боломоор. Гэбэшье, «Амгалан байдалай харуулда», «Лирическэ мүрнүүд», «Уянга» «Гуниг» гэһэн бадагуудынь, сэхэ хэлэхэдэ, шүлэг болотороо болбосороогүй, миил дайралдаһан лэ үгэнүүдые барижа ерээд, холбожорхиһон түхэлтэй. Гадна Мунко-Билигэй ородһоо оршуулһан В. В. Маяковскиин, Николай Рыленковэй шүлэгүүд анхарал татана. Эдэ оршуулгануудые һайтар мүлеэ һаа, һүүлэйнь дабхасаануудые рифмэлээ һаа, һайн байгаа гэжэ һанагдана.

Батоев өөрынгөө зохёолдо эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг байһаниинь һайшаалтай. Тэрэнэй бэшэһэн нэгэ шүлэг соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Дуушан болохо бэлиггүй хаб
даа,
Дуулим нютагни үгөөгүй ха
Намдаа бэлиг. Юрэдөө яахаб даа,
Нарата сагнай эрьелдэжэл байха...
Зүгөөр лэ шинии холшор
миһэрээхэн
Зүрхэндэм юундэ дүлэ бадараан,
Эдирхэн наһанайм зүргэ
гэрэлтүүлэн,
Эжэлүүдгүй бэшэхыемни
захирнаб?»

Иимэ уран «захиралта» абаһан Мунко-Билик саашадаа бүри һайн шүлэгүүдые зохёохо байһаниинь дамжаггүй.

Энэ статьягай эхин дээрэ дурсагдаһан Михаил Галсановай сэдьхэлэй халуун үгэнүүдээр тобшохон шэнжэлэлээ дүүргэхэм.

«Хүндэтэ редакци! Үетэн нүхэдэйнгөө баатаршалгануудые газетын хуудаһанууд дээрэһээ уншахадаа, энэ богонихон тэмдэглэл бэшэхэ хүсэл сэдьхэлдэм түрөө», — гээд М. Галсанов зүрхэнэйнгөө бодолнуудые хурсаар, хүнэй досоо хадуугдамаар зураглана. Өөрынгөө үетэн нүхэдэй—Владимир Бильдушкинов, Николай Петров, Юрий Бабанский, Надежда Курченко, Владимир Буслаев гэгшэдэй шэн баатаршалгануудые урмашан магтаха зуураа, Михаил Галсанов иимэ тобшолол хэнэ: «Һайн даа, Совет Эхэ оромни, түрэл Коммунис партимни, иимэ хүбүүд, басагадые хүмүүжүүлжэ байһанайш түлөө.

Эдэ үгэнүүдые бэшэжэ һуухадаа, эжэлүүдгүй сэдьхэлдэмни шүлэгэй мүрнүүд түрэнэ:

Дардам Совет оронойм түрэл
Коммунис партиин
Дали дороо тэнжээһэн,
хүмүүжэл-һүөрөө тэжээһэн
Доршун заахан далабааруул
һодо урган далижажа,
Дуугаа үгэжэ эхилбэ, дуряая
Эхэдэ мэдэрбэ...»

Эдэ тэмдэглэлэй олон нүхэдэйн анхаралда хүргэнэ.

Энэнь эгээ мүнөө, КПСС-эй түүхэтэ XXIV съездын үнгэрөөд байхада, онсо ехэ удха шанартай болоно. Энэ үедэ гайхамшата совет зохёолшо Михаил Александрович Шолоховой хэлэһэн үгэнүүдтэ, илангаяа залуу зохёолшодые анхаралтайгаар хүмүүжүүлхэ тухай хэлэһэн үгэнүүдтэ, залуу һайшаал боложо үгэнэ.

Цэдэн ГАЛСАНОВ.

...НЖИМА—ТҮРҮҮШЫН ТРАКТОРИСТ

...-Үзүүртэ дайралдахыса ...хуушан хара модон гэр...ан лэ байһан шэнги һа... Анхан колхоз тогтоходо: ...зон түрүүшын тракторые ...ашаглажа шадаагүй, тэ...жуугаар модон анзаһа... шэрэгдэжэ байгаа. ...машинын оньһые шудалаа...һан трактористнар бага ...гардаһаншье һааб даа. ...ли дээрэ машинынгаа зог..., оньһыень оложо ядан, ...гүй носолдохо хэрэг га...байба.

...нэгэтэ Янжима басаган ...юумэ гартаа орожо ерэ...

...най трактористын курса... болооб. Намаяа түхеэрүү... — гээд амяа абажа ядан бай...

...атараа баярлаа хүмши. ...ошохо гээ юм гүш, — гээд ...асууна.

...Түрүүлэгшэ хэлээ. Шарал... МТС ошохош гэнэ.

...басаган хүн аад, тэрэ адар ...хайшан гээд носолдохо ...Тоһо тортог, тооһо шоройда ...гдахаар юумэ гэлсэгшэ. ...ошохоб, заабол ошохоб трак... болохооб! — гээд, Янжима ...дабтана. Эхэнь басагаяа ...ядаад:

...Колхоздомнай шинии хэхэ ...байгаал юумэ һааб даа. ...дэ, дураараа болыш даа. ...юумэ ула болоо гэгшэ гүб даа. Ажалда басаган хүбүүнэй илгаа гэжэ юу байхаб, — гээд эжынь Янжимынгаа сэдьхэлые заһаба.

...МТС-эй мастерской соо тракторнууд тарилгада бэлэдхэгдэжэ байба. Курсада һуража байгшад трактор шудалхынгаа хажуугаар МТМ соошье хүдэлэлсэжэ, практика гарана. Дурлаһан юумэн юунһээшье үлүү ха юм. Теэд Янжима хүсэлөө бэелүүлжэ, механизатор болоҗо гараба.

Үргэн Түгэнын хойморой үрэжэлтэ талын дундуур булад агтын жолоо бариһан басаган таряалангай газарай зөөлэн хүрьһэ гүрлөөтүүлэн зүһүүлжэ эхилээ һэн. Тиигэжэ Янжима Чимитовна түрүүшын эхэнэр трактористнарай нэгэн бололсоо. Тэрэнэйнгээ жолоо алдангүй шангаар барижа, олон жэлдэ тракторaap колхозойнгоо газар элдүүрилэлсэһэн байна. Хүсэтэ тракторта һуугаад, газар хахалжа ябахадаа, модон анзаһанай хойноһоо шагтагалдаад, шоройн умбажа ябаһанаа һанаандаа оруулна. Халтад гээл һаа анзаһаниинь булгяад, бураздааһаа хадууржа, гүлмэр баахан басагые хэды тамалһан байгааб! Тэрэнь ойнһоонь гаранагүй.

Гансахан тракторист ябаха гээшэ мэргэжэл бэшэ гэжэ бодоһон Янжима удаань комбайнер, шофер боложо хүдэлөө. Тиигэһээр байтар Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайн эхилжэ, бүһэтэйшүүл барагсаан шахуу сэрэгэй албанда мордобо. Үлгэ һалга үбгэд, хүгшэд, балшар багахан үхибүүдһээ ондоо хүнүүд балай үлэбэгүй. Тиихэ үедэ эхэнэрнүүд колхозой үйлэдбэриин гол хүсэниинь байһан.

Чимитова Янжимын һураһан мэргэжэл дэмы хосороогүй. Дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүд соогуур дүрбэн тэгшэ мэргэжэлтэй тэрэ эхэнэр хаана хэрэгтэй болоноб, тэндэл ябалсажа, үгтэһэн бүхы даабаринуудые жэнхэдгүй дүүргэдэг байһан байха.

Тэрэ үеын эхэнэрнүүд нүхэдэйнгөө сэрэгэй албанһаа мэндэ бусажа ерэхые хүсэдэг, хүлеэлсэдэг байһан гэхэ. Тэдэнэр фронтдо ябагшадтаа хорото дайсаниие түргэн даралсажа, нютагаа бусахын юрөөл хүсэһэн дуунуудые өөһэдөө зохёогоод дууладаг байба.

Мүнөө үеын эдиршүүл Янжимые механизатор ябаһан юм гээ һаа, этигэхэгүй. Янжима хээтэймнай һаншаг сагаан эжы болоошье һаа, ажалайнгаа замһаа хазайнгүй, олоной туһада оролдосотой һайнаар хүдэлһэн зандаа.

Мухар-Шэбэрэй «Знамя Ленина» колхозой түб һуурин — Хушуун-Үзүүр тосхоной столовын буфедтэ наһажаал болоһон эхэнэрэй ажаллажа байхые харахат. Тэрэмнай үнөөхи механизатор ябаһан Янжима Чимитовна Чимитова гээшэ.

Б. ЦЫРЕНОВ.

ТАСС-ай ТАЙЛБАРИЛГА

ТАБАН ЖЭЛЭЙ АВТОМОБИЛЬНУУД

...автомобиль бүтээн гаргалгые ...ондо 2—2,1 миллиондо хүр... Тиигэхэ зуураа ашаанай ав...биль бүтээлгые 1,5 дахин, ...н машинануудые бүтээлгэ ...-3,8 дахин дээшэлүүлхэ» гээд ...-эй XXIV съездын Директи... соо хэлэгдэнэ.

...тоонуудые шэнжэлэн тайл...хыень СССР-эй автомобиль... промышленностиин министр ...Тарасовта ТАСС-ай коррес... О. Бузулук хандаһан бай...

...Бултанда һайн ойлгосотой ...тула иимэ жэшээнүүдые ...аар, — гэжэ Александр Ми... хэлэбэ. — Наймадахи ...жэлэй туршада орон доторнай ...он 887 мянган автомобиль ...гаргагдаа һэн. Һаядаа тэрэ...һаа олонхиинь оройдоол ...соо бүтээдэг болохобди! ...ль бүтээлгэдэ мүнөө - хоёр ...дахин мүнгэ зөөри ехээр ...оно. КПСС-эй ЦК-гай, ...Министрнүүдэй Соведэй ...риин анхарал болон тон ехэ ...жын ашаар арадай ажахын ...бари урда жэлнүүдэйхиһээ ...түргэнөөр хүгжэжэ байнхай. ...тиимэ байбашье һаань, хү...й, сагай ямаршье уларил...та хүдэлхэ аргатай, най...й һайн шэнэ автомашина... ...хэ орондомнай олоор хэрэг...оно. Ушарынь юуб гэхэдэ, ...ашаанай 80 процентнь авто... ...хүсөөр иишэ тиишээ зөөг...э юм. Мүн хүнгэн машина...эрилтэ ехэ боложо байнхай.

...гдэдэг машинануудай шэн...1966—1970 онуудай тур...һайсал шахуу шэнэдхэгдэн ху...һан байна. Тиихэдэ шэнэ ...жэлэй эсэстэ автомобильна тех... үшөө хэдэн арбаад шэнэ ...ашаглагдаха болоно. Хүндэ...й машина бүтээлгые дээшэ... ...асуудалда шухала анхарал ...гдана. 25 тонно ашаа ган...эрэхэ автопоезднуудые Мин...завод бүтээдэг болохо. Мүнөө ...най харгынуудта хэдэн ар... ...тиимэ машинанууд хүдэлжэ ...ай. Бодхоогдожо байһан ...заводой конвейерһээ 1971 он...ынэ автомобильнууд гаража ...8—16 тонно ашаа шэрэдэг ...машинанууд нэгэ час соо ...километр зайе гаталха юм. ...руссиин ССР-эй Жодино хото... ...автозавод 75—120 тонно ашаа ...автомобиль бүтээн гаргана. ...түхэлэй машинанууд мүнөө ...та гаража байна. Шулуу нүүр... ...мүн горнорудна предприяти... ...тиимэ машина ашаа үрэ ехэ... ...р ашаглагдаха юм. Гансата ...ашаа шэрэхэ хүсэтэй ав... ...а бүтээхэ зорилго Белорус... ...конструкторнууд урдаа та...

Минскын, Кременчугска, Белорусска заводуудай гаргадаг ехэ ашаанай автомобильнуудта мүнөө дизельнэ двигательнүүд тодхогдодог болонхой. Лихачевой нэрэмжэтэ заводой гаргадаг машинануудта тиимэ мотоорнууд тодхогдожо байна. Дизельнэ мотоор олоор хэрэглэдэг болоһоной ашаар хэдэн арбаад миллион түхэриг алмагдаха юм. Ушарынь юуб гэхэдэ, тиимэ мотоортой машинада хямда сэнтэй түлишэ хэрэглэгдэнэ ха юм. Мүн капитальна заһабарилгагүйгөөр тиимэ мотоор удаан саг соо ашаглагдажа болохо байна.

Манай ороной автомобильна бүхы паркын машина бүхэндэ ашаа ашалга энэ табан жэл соо дунда зэргээр 4,5 тонноһоо 5 тонно болотор нэмэхэ байна. Оройдоол хахад тонно — тиимэ ехэ ургалта бэшэ хэбэртэй. Теэд имэхэн ургалтын ашаар аяар 2,3 миллиард тонно ашаан зөөгдэхэ болоно бшуу.

Тусхай машинанууд тушаа хэдэн үгэ хэлэлтэй. Холын хойто зүгэй хүйтэн уларилтай нютагуудта ашаглагдаха автомашинануудай кабинанууд дулаалагданхай, узел болон детальнуудынь тусхай буладаар бүтээгдэнхэй, шинэнүүдынь ямаршье хүйтэндэ хүдэлхэ аргатай юм. Ураалай, Минскын, Кременчугска болон бусад автозаводуудай маркатай машинанууд хүйтэн уларилтай Яхадай харгынуудта амжалтатай туршагдаһан байна. Тиимэ машинанууд һаядаа олоор гаргагдадаг болохо юм. Мүн халуун уларилтай районуудта хэрэглэхэ ехэ ашаанай машинануудые предприятинуудай конструкторнууд зохёоһон байна.

Кременчугска заводой маркатай модо шэрэдэг мантан томо автопоезднууд ой модоной ажахынуудта ашаглагдажа захалаа. Лихачевой нэрэмжэтэ, Горьковско, Ульяновска ба бусад автозаводууд хүдөө ажахын продукци зөөхэ тусхай автомобильнуудые бүтээн гаргажа эхилээ. Горьковско тусхай автомобильнуудай заводой конструкторнууд хилээмэн, мүн бусад продуктнуудые зөөхэ таатай зохид фургонуудые зохёогоо.

Хүнгэн автомашинануудай модель шэнэ табан жэл соо шэнэдхэгдэн хубилгагдаха болоно. Тэдэнэй хүсэниинь ехэ болгогдохо, мүн мүнөө үеынхеэр шэмэглэгдэхэ юм.

Волжско автозавод мүнөө үдэр бүри «Жигули» гэжэ 500 шахуу машина бүтээн гаргана. Жэлэй дүүрэтэр 640 тиимэ машина бүтээдэг болохо. Волгын машина бүтээгшэд үйлэдбэриеэ улам үргэдхэжэ байна. Эдэнэр энэ табан жэл соо предприятияа гүйсэд хүсэндэнь хүргэхэ юм. Тиихэдэ жэл соо 660 мянган машина гаргадаг болохо байна. 70—75 мэриной хүсэтэй «Жигули» гэжэ шэнэ моделиин машина бүтээдэг болохо зорилго предприятиин коллектив урдаа табина. Горьковско автозаводто шэнэ моделиин «Чайка», «Коммунар» заводто шэнэ түхэлэй «Запорожец» гаргагдадаг болохо юм.

Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ автозавод байгша оной гурбадахи кварталда шэнэ корпусойнгоо конвейертэ «Москвич» машина суглуулжа эхилхэнь. Тэрэ корпусоо гүйсэд хүсөөрнь ашаглахадаа энэ предприяти машина гаргалгаяа хоёр дахин ехэдхэжэ, жэл бүри 200 мянган машина гаргадаг болохо байна.

Олон хүнэй һууритай автобусуудые бүтээлгэ табан жэлэй туршада нилээд дээшэлхэ. Автобусуудые бүтээлгэ Ликинскэ заводто үргэдхэгдэхэ. Львов хотын конструкторнууд «ЛАЗ» гэжэ автобус бүри һайжаруулан гаргадаг болохо юм.

Холын хойто зүгэй харгынуудта ашаглагдаха шэнэ автобусууд Курганска заводто гаргагдажа эхилээ. Павловска автозаводой коллектив шэнэ түхэлэй автобус бүтээдэг болохо байна. Микроавтобусуудые бүтээдэг заводой барилга Латвида дүүргэгдэхэ юм.

Автомобиль бүтээдэг предприятинуудай техническэ баазые үргэдхэнгүйгөөр иимэ ехэ хараа түсэб бэелүүлхэнь бэрхэтэй гэжэ бултанда ойлгосотой. Табан жэлэй хугасаа соо автомобиль гаргадаг шэнэ предприятинууд бодхоогдохо байна. Тэрэ тоодо Красноярска хизаартахи, Орск хотодохи машинын тэргэ хэдэг заводууд, Курскын подшипник бүтээдэг завод ороно. Рязанска, Ярославска, Днепетровско областьнуудта автомобильна шэнэ предприятинууд хүдэлмэрилжэ эхилхэ байна.

Автомобиль бүтээлгын предприятинуудай цехүүдтэ бүтээсэ ехэтэй станогуудай, автомат лининүүдэй тоо 1,5—2 дахин олошорхо, тиихэдэ шэрдэхэ, сэбэрлэхэ түхсэрэлгэнүүд мүн лэ олошоруулагдаха байна.

ШЭНЭ ФАБРИКАДА

Партиин XXIV съездын нээгдэхын урда тээхэнэ Улаан-Үдэ хотодомнай үшөө нэгэ предприяти — химиин аргаар хубсаһа сэбэрлэдэг ба будадаг «Чайка» гэжэ фабрика ашаглалгада үгтөө.

Тус фабрика мүнөө республикынгаа бүхы аймагуудһаа захил абажа, эльгээһэн хубсаһыень сэбэрлэжэ эхилээ. Баунтын, Хойто-Байгалай, Ахын, Баргажанай аймагуудһаа захил ерээдүй байна. Фабрика бүтээсэ ехэтэй өньһото техникээр хангагданхай. Хубсаһа угаадаг, элюурдэдэг, будадаг автомат агрегадууд ашаглагдана. Хоёр мянган хэһэг элдэб хубсаһа тушаан абаха, тиигээд богони болзорто сэбэрлээд, һөөргэнь эльгээхэ шадалтай энэ фабрикада һаядаа элдэб ковер, синтетическэ зүйлнүүд сэбэрлэгдэдэг, будагдадаг болохо.

Фабрикын хубсаһа тушаан абадаг 11 пункт, городто, хүдөө нютагуудта 18 пункт хүдэлмэрилнэ. Эндэ хубсаһаяа сэбэрлүүлһэн хүнүүд «Одоол һанаһанда хүрэмөөр сэбэрлээ. Хубсаһа түрүүшынь шэнэ түхэлдэ оруулна», — гэжэ һанамжа, дурадхалнуудай дэбтэртэ бэшэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Хубсаһанай хирэ дэбтээдэг цех. 2. Коммунис ажалай ударник В. Вишнякова угаалгын машинын дэргэдэ, 3. Фабрикын түрүү хүдэлмэришэн А. Гомбоева хабсаһанай толбонуудые арилгажа байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Монголой Арадай хубисхалай 50 жэлэй ойдо

МОНГОЛОЙ ТЕАТРАЙ ХҮГЖЭЛТЭ

Арадай хубисхалай түлэг хүгжэжэ байһан 1921 ондо Ехэ жанжин Сүхэ-Баатар зүжэг нааданда, дуу хүгжэмдэ дуратай, абьяастай бүлэг залуушуулда хандажа: «Таанар дуу хүгжэмдэ, зүжэг нааданда дуратай хүнүүдые арадай дундаһаа бэдэрэн бүридхэжэ, шэнэ байдалые магтан дуулаһан, хуушанай муу үлэгдэлнүүдые шүүмжэлһэн шэнэ удхатай уран һайханай зохёолнуудые бүтээгты. Нам засаг энэ хэрэгтэ туһаламжа үзүүлхэл байха. Оросһоо шадабаритай бэрхэ хүнүүдые урижа заалгахабди. Мүнөө танай оролдохо, тэмсэхэ саг ерээ»,—гэжэ захиһан юм.

Монгол арадай агуу ударидагшын энэ захяае бэелүүлхэ зорилготойгоор 1922 ондо гүрэнэй ниислэл хотодо уран һайханда дуратайшуулай, Сүхэ-Баатарай нэрэмжэтэ түрүүшын клуб хүдэлжэ эхилһэн бэлэй. 1931 оной ноябрь һарын 12-то тус клуб монгол арадай түрүүшын театр болгогдоһон байха юм. Монголой театр тэрэ үедэ дэлхэйн театрнуудай дунда эгээл залуухан бүлгэм байгаа. Театрай артистнар, ударидагшад түрүүшын үдэрһөө эхилэн, тон абьяастайгаар, эдэбхи ехэтэйгээр ажаллажа эхилһэн юм. Дэлхэйн томо томо театрнуудай, илангаяа Совет ороной театрнуудай түрүү дүй дүршэлые гүнзэгыгөөр шудалжа, суута артистнуудай бэлиг шадабарииые даган, богонихон болзор соо ягһала өөрын нюуртай, үндэһэн монгол маягтай театр бии болгоо һэн. Энэ туйлалта хадаа арад зоной соёл гэгээрэлдэ нилээд ехэ удха шанартай байгаа, балар харанхы сагһаа шэнэ үе сагта арад зоной шэлжэн орохо хэрэгтэ тон ехэ туһа үзүүлһэн байгаа.

Түрүүшын үедэ арадай аман зохёол—дуу, шог, хошон үгэ, хүгжэм ехээр хэрэглэжэ, юрэнхы дээрээ концертнүүдые арад зоной дунда табидаг һэн. Тиигһээр байтараа нэгэ үйлэтэй, хоёр акттай зүжэгүүдые табижа эхилбэ. Театрай хүгжэлтэдэ 1936 ондо Улаан-Баатар хотодо нээгдэһэн театр, хүгжэмэй дунда һургуули нилээд ехэ үүргэ дүүргэһэн байха юм. Имагтал тус һургуули Монголой Арадай Республикын түрүүшын профессиональна зүжэгшэд, дуушад, хүгжэмшэдые бэлэдхэжэ гаргаһан гээшэ. Монгол орондо театрнуудшье, искусствын бусад эмхи зургаануудшье олошоржо эхилбэ. 1940 ондо арадай цирк бии болобо. 1947—1951 онуудта хүгжэмтэ (дуурь, бүжэгэй) театр, кукольна театр, хүүгэдэй театр, арадай дуу, хатарай ансамбль нээгдэһэн байха юм. Гадна 1951—1954 онуудта Дурнад, Губи, Баян-Үлгы аймагуудта арадай хүгжэмтэ драмын театрнууд хүдэлжэ захалба.

Монголой хүгжэмтэ драмын театр 1943 он болотор Д. Нацагдоржийн найруулһан «Сандоваа ноёной хархис аашанууд», «Би бэшэб», «Ушартай гурбан толгой», С. Буяннэмэхын «Харанхы засаг», Д. Намдагай «Шэнэ зам», «Шара голой гурбан хаадууд», В. Цэдэнжаб, Б. Бааст гэгшэдэй «Сэсэн хатан» гэхэ зэргын үльгэр туужануудһаа үндэһэлжэ бэшэгдэһэн хүгжэмтэ зүжэгүүдые табиһан байха юм.

1947—1970 онуудта Ч. Ойдобой «Зам», Л. Ванганай «Эмшэ наран», «Тожоо жолоошон», Ч. Лодойдамбын «Этигэжэ болоно», Д. Намдагай «Шэнэ гэр», Ч. Чимидэй «Боосолдоон», П. Хорлын «Үрсэлдөөн» (үһэрилдөөн) гэхэ мэтэ шэнэ үе сагай байдал дээрэһээ үндэһэлжэ бэшэгдэһэн зүжэгүүд табигдаа. Тиихэдээ эдэ жэлнүүдтэ театрай сцено дээрэ юрын ажалша хүнэй образ бодотоор бэеэ олоһон гээшэ.

Игэжэ үндэһэн монгол арадайнгаа уран зохёолшодой бүтээлнүүдые олоор табихынгаа хажуугаар, драмын театр хадаа дэлхэйн ба ородой классигуудай зохёолнуудые табижа байгаа. К. Гольдониин «Хоёр эзэнэй зараса», Н. Гоголиин «Ревизор», М. Горькиин «На дне» (Оёорто), А. Чеховэй «Вишнёво саад», В. Шекспирэй «Отелло», «Лир хаан», Ф. Шиллерэй «Хара һанаан, инаг дуран» болон бусад мэдээжэ зүжэгүүдые табиһан юм.

Гадна театр совет зүжэг зохёолнуудые саг үргэлжэ табижа байдаг. Илангаяа Н. Погодиной «Кремлиин курантнууд», «Буугай хүн», А. Арбузовай «Эрхүүгэй түүхэ», К. Симоновэй, М. Шолоховой, Б. Лавреневой зохёолнуудаар табигдаһан зүжэгүүд Монголой гүрэнэй драмын театрай репертуарта бүхөөр оронхой.

Тус театрта ажалладаг бэлиг, мэргэжэлээр баян режиссер, артистнар Э. Оюун, Ц. Цэгмид, Н. Цэгмид, Д. Ичинхорлоо, О. Дашдэлэг, Д. Цэрэндулма, Д. Дамдинсүрэн, Г. Гомбосүрэн, Ц. Гантүмэр болон бусад арад зондоо мэдээжэ, ехэ хүндэтэй болонхой гээшэ.

Монголой драмын театр болбол манай республикын Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ театртай үни холын хани барисаа байгуулаанхай. Энэ холбоон жэлһээ жэлдэ бэхижэжэ байдаг. Совет засагай 50 жэлэй ойн баярай жэлдэ Буряад орондо Д. Нацагдоржийн нэрэмжэтэ Монголой драмын театр айлшалжа ерэһэн, зүжэг наадаяа харуулһан юм. Тиихэдэ Буряадай драмын театр 1966 ондо Монголой Арадай Республикада айлшалан ошожо ерээ һэн. МНР-эй драмын театрай ендэр дээрэ буряад драматургнуудай зүжэгүүд табигдажа байдаг. Буряадай мэдээжэ драматург Цырэн Шагжынай зохёоһон «Будамшуу», «Түрүүшын жэл», «Шудхэртэй сүндүүг», Д-Р. Батожабайн «Зүрхэнэй шарха», Р. Цыбиковэй «Соёлшод», С. Ринчиновэй «Эхын бэшэг» болон бусад зүжэгүүд Монголой драмтеатрта, аймагуудай театрнуудта, хүдөөгэй клубуудта оло дахин табигдаа, табигдахашье, табигдаһааршье байна. Тиихэдэ Х. Намсараевай нэрэмжэтэ манай театр монгол арадай зүжэгүүдые, тэрэ тоодо «Гарай табан хурган», «Далан худалша», «Ээдрээ» гэхэ мэтэ зүжэгүүдые табиһан, табиһааршье байха юм. Аман зохёолой маягаар Ч. Ойдобой найруулһан «Далан худалшые» табихадаа, Буряадай театр МНР-эй габьяата артист Ц. Гантүмэрые уриһан байна. Гантүмэр энэ зүжэгэй гол ролиие тон зохидоор, угаа бэлигтэйгээр гүйсэдхөө һэн.

Мүнөө үедэ республикын ниислэл хото Улаан-Үдэдэ манай айлшад болоножо, Монголой драмын театрай мэдээжэ артистнар (Г. Гомбосүрэн, Т. Цэвэнжаб, Ж. һамхуу) ерээд байна. Тэдэнэр хадаа Буряадай драмтеатрай ендэр дээрэ «Далан худалша», «Ээдрээ», «Гарай табан хурган» гэжэ зүжэгүүдтэ наадахань. Гадна манай артистнуудтай хамта концертнүүдтэ тэдэнэр хабаадажа, харагшадые, шагнагшадые ехээр һонирхуулхань лабтай.

Аха дүү монгол арадай зүжэгшэд, артистнар ехэхэн амжалтануудые туйлаа, туйлаһааршье байна. Эдэ бүхы амжалтанууд хадаа Монгол орондо арадай хубисхалай илан мандаһанай, марксизм-ленинизмын түрүү үзэл сурталай дэлгэрһэнэй ашa үрэ мүн. Монголой Арадай хубисхалта партиин ударидалга доро шэнэ һайхан арюун замда ороһон монгол арадай оюун бэлиг, шэн габьяа хадаа имагтал социализм байгуулха жэлнүүдэй үедэ мандан хүгжөө ха юм. Тиихэдээ Монгол орондо шэнэ социалис удхатай соёл культура урган бадараа. Монголой зохёолшодой найруулан гаргаһан, Монголой театрнуудай харуулһан геройнууд хадаа шэнэ үе саг, шэнэ ажабайдал байгуулжа ябаһан ажалша малша, хүдэлмэришэ түрүү хүнүүд боложо тогтонижороо.

Монголой арад зон арадай хубисхалай илаһаар 50 жэлэй ойн баярые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтажа байна.

Ш. ЧИМИТДОРЖИЕВ,
түүхын эрдэмэй кандидат.

МОНГОЛОЙ АРАДАЙ РЕСПУБЛИКА. Улаан-Баатарта байдаг камбольно фабрика Советскэ Союзай туһаламжатайгаар баригдаһан байгаа. Эндэ ажалай бүтээсэ ехэтэй шэнэ машина болон түхеэрэлгэнүүд тодхогдожо, предприятиин үйлэдбэри 2 дахин дээшэлбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фабрикын хүдэлмэришэн Ишхүү ажаллажа байна.
ТАСС-ай фотохронико.

„ШИВЭЭ ХЯАГТА“

Шивээ Хяагтые авахада,
Шилэн дэнлүү хэрэггүй,
Шийдэж ирсэн гаминиие
Ширэм бомбоор һүнөөбэ.

гэжэ эхилдэг энэ дуунай аялга 50 жэл ханхинана.

Агууехэ Октябриин социалис хубисхалай нүлөөгөөр монгол арад түмэн Монгол Арадай хубисхалта намай ударидалгаар Эхэ ороноо хариин эзэрхэгшэдһээ сүлөөлхэ тэмсэлдэ бодожо, 1921 ондо арадай хубисхал хэхэдээ, Шивээ Хяагтые (мүнөөнэй Алтан-Булаг) Хитадай хархис сэрэгшэдһээ сүлөөлжэ, илалта туйлаһан юм.

Арадай революционно армиин сэрэгшэд Ехэ жанжин Сүхэ-Баатарай ударидалгаар 1921 оной мартын 18-да Алтан-Булаг хотые сүлөөлөөд, «Шивээ Хяагта» гэжэ энэ дуу зохёон дуулаһан түүхэтэй.

«Шивээ Хяагта» гэжэ дуун Монгол ороной хүн зоной сэдьхэл зүрхые хүдэлгэн, тэмсэл, илалта тээшэ уряалһан. Энэ дуу арад зонойнь һанаан бодолдо мүнхөөр хадуугданхай.

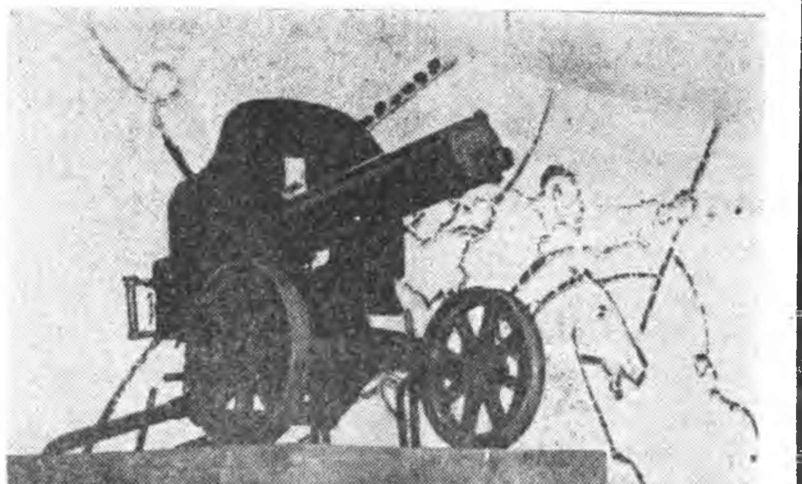
Энэ дуун юрэдөөл Шивээ Хяагтые эзэлэн абаһан тухай бэшэ, харин Монголой ажалшан арадай эрхэ сүлөө, зол жаргал, һайн һайхан ажабайдалай түлөө тэмсэлдэ зорюулагдаһан арадай хубисхалшадай дуун юм. Тиимэл хадаа, монгол арадай дууладаг ниитэ арадай дуун боложо, мүнөө хүрэтэрөө энэ дуунай аялгань нэгэшье хубилаагүй.

Тиимэһээ Монголой уран зохёолой «Үүрэй солбон» шэнги болоһон «Шивээ Хяагта» гэжэ дуунай 50 жэлэй ойе Монголой уран зохёолшодой холбоон тусгаар тэмдэглэхэ гэжэ шиидхэбэри абаһан байха юм. Энэ дуунай ойе тэмдэглэхэ баяр ёһолол март һарада МНР-эй оперо ба баледэй театрай ехэ зал соо болобо. Эндэ Монголой Арадай хубисхалта намай түб хорооной улас түрын тобшооной орлогшо гэшүүн, намай түб хорооной нарин бэшэгэй дарга Б. Лхамсүрэн, МНР-эй Сайднарай зүблэлэй орлогшо дарга Ц. Пунцагноров, МНР-эй Соёлой яаманай сайд С. Сосорбарам, Улаан-Баатар хотын Арадай депутадуудай Хуралай гүйсэдхэхэ захиргаанай дарга С. Лувсангомбо, сэрэгэй албатан С. Равдан болон Монголой уран зохёолшодой, искусствын элитэ ажал ябуулагшад хабаадаа.

Монголой уран зохёолшодой холбооной дарга С. Удвал энэ хуралые нээгээ. Мүн тус хурал дээрэ арадай хубисхалай түрүүшын партизан Ж. Ядамжав, Монголой хүгжэмэй зохёолшодой холбооной нарин бэшэгэй дарга Г. Бурваа, Зүблэлтын уран зохёолшодой холбооной түлөөлэгшэ, Горькиин нэрэмжэтэ удха зохёолой дээдэ һургуулиин багша, поэт А. П. Межеров гэгшэд үгэ хэлээ.

Хуралай һүүлээр «Хубисхалта дуу, хүгжэмэй баяр» гэһэн үдэшэ боложо, концерт табигдаа.

Б. ЦЭРЭНДАШ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Алтан-Булагые (Шивээ Хяагтые) монгол арадай болон совет сэрэгшэдэй сүлөөлхэдөө хэрэглэһэн пулемет. Мүнөө тэрэ Алтан-Булаг хотын түүхын музей соо табяатай байдаг.

1971 ОНОЙ МАЙН НЭГЭНДЭ УЛААН-ҮДЭ ХОТЫН АЖАЛШАДАЙ ДЕМОНСТРАЦИ ҮНГЭРГЭХЭ ТҮСЭБ

1971 оной майн нэгэнэй ажалшадай демонстраци Соведүүдэй талмай дээрэ үнгэргэгдэхэ. Ажалшадай жагсаал үглөөнэй 10 часһаа эхилхэ.

Республикын гэгээрэлэй министерствын һургуулинуудай һурагшад ажалшадай демонстрацие толгойлжо ябаха юм. Тэдэнэй удаа профессионально-техническэ һуралсалай училищинуудай һурагшад, Советскэ, Железнодорожно, Октябрьска районуудай ажалшадай нэгэдхэгдэмэл физкультурнигуудай колонно трибунын урдуур үнгэрхэ байна.

СССР-эй, РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдэй депутадууд, КПСС-эй обкомой, горкомой бюрогой гэшүүд, ажалшадай депутадуудай Улаан-Үдын горсоведэй гүйсэдкомой гэшүүд Соведүүдэй талмайда өөһэдынгөө үнэмшэлгөөр орохо байна.

Демонстрациин үедэ колоннонуудые хүтэлбэрилгэ ба ниитын гурим сахиха хэрэгые эмхидхэлгэ Буряадай АССР-эй МВД-гэй албанай таһагай начальник милициин полковник нүхэр И. В. Жилцовто даалгагдаа.

Городской комисси.

һур харбалгаар өөр хоорондын болон командаараа түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн хоёр үдэрэй туршада Улаан-Үдэ хотын «Динамо» стадион дээрэ үнгэргэгдэбэ. Түрүүшын үдэр эрэшүүл 70 метрэй, эхэнэрнүүд 60 метрэй зайда мүрысэһэн байна. Аха дүү Цыренжап, Цынгунжап Будаевтан болон Хабито Раднаев, Петр Пропичев гэгшэдэй хоорондо шанга тулалдаан болоо. Хүдөө ажахын институдай студент Цыренжап Будаев («Урожай») 241 очко абажа, түрүү һуурида гараба. Хабито Раднаев хоёрдохи, Цынгунжап Будаев («Буревестник») гурбадахи һуури эзэлбэ.

Спортын мастерта кандидат Цындэма Цымпилова («Буревестник») эхэнэрнүүдэй дундаһаа шалгараа. Любовь Раднаева («Спартак») хоёрдохи, Тамара Петрова («Динамо») гурбадахи һууринуудта гараа.

Хоёрдохи үдэртөө һур харбагшад дүтын зайда мүрысэбэ. 50 метрэй зайда харбалгаар спортын мастерта кандидат Хабито Раднаев («Урожай»), 30 метрэй зайда — Цыренжап Будаев түрүү һууринуудые эзэлһэн байна.

Энэ зайда һур харбалгын болоходо, Цындэма Цымпилова 497 очко абажа, эхэнэрнүүдэй дундаһаа эрхимлэһэн байна.

Командаараа түрүү һуури эзэлхын түлөө мүн лэ шанга тулалдаан болоо. 2365 очко абаһан «Буревесник» бүлгэмэйхид (тренерынь

Спорт

МЭРГЭН ХАРБАГША[...]

Л. Н. Устинов) нэгэдэхи һуури[...]лээ. «Динамо» — 2077 [...] (тренерынь спортын масте[...] Туров) хоёрдохи, «Труд» (тре[...] А. Бутхаев) гурбадахи һуури гараба.

Түрүү һуури эзэлһэн «[...]ник» бүлгэм Буряадай АССР-[...]нистрнүүдэй Соведэй дэргэ[...] культура болон спортын [...] дамжуулгын шанда, I шат[...]ломдо хүртөө.

Өөр хоорондын мүрысөө[...]шадта дипломууд болон үнэ[...]гүүд барюулагдаа.

С. АЛЕКС[...]

Зурагууд дээрэ: 1. Түрүү һ[...] эзэлһэн Цыренжап Будаев. 2.[...] дэйнгөө дундаһаа шалгарһа[...]ма Цымпиловада кубок болон [...] барюулагдажа байна.

В. ПЛУТТ гэгшын [...]

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

БҮТЭМЖЭТЭЙ ТҮСЭБҮҮД

КОПЕНГАГЕН. (ТАСС). СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдээр совет арадай байдал улам һайжаруулха гэжэ хараалагдаһаниинь уласхоорондын оршон байдалда, бүхы дэлхэй дээрэхи хүдэлмэришэдэй хүдэлөөндэ нүлөө үзүүлхэнь лабтай гэжэ «Ланд ог фольк» гэжэ газетын хүдэлмэрилэгшэдтэй хөөрэлдэхэ зуураа, съездын хүдэлмэридэ хабаадалсаһан Даниин Коммунис партиин түрүүлэгшэ Кнут Есперсен мэдүүлбэ.

Советскэ Союзай түсэбүүдэй бүтэмжэтэй байһан тухайнь хэлээд, К. Есперсен иигэжэ мэдүүлбэ:

Үргэн хэрэглэлэй эд бараа ехээр гаргаха, гэр байра олоорнь бариха программа хадаа, энэ талаар мүрысэжэ үзэе гэжэ капитализмда социализмын дурадхаһан ябадал болоно.

КПСС-эй XXIV съездын уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэрэ хүндэ бэхижүүлгэдэ шухала туһа хүргэбэ гэжэ КПД-гэй түрүүлэгшэ тэмдэглэбэ.

ТҮҮХЭТЭ УДХА ШАНАР

САНТЬЯГО. (ТАСС). «КПСС-эй XXIV съезд түүхэтэ угаа ехэ удха шанартай юм», — гэжэ Чилиин Компартиин делегацида оролсон, КПСС-эй XXIV съездэдэ байлсаһан, Чилиин Коммунис партиин ЦК-гай гэшүүн Самуэль Рикельме «Сигло» гэжэ газетын корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ.

«Съезд дээрэ болоһон эгээн лэ һонин ушар юуб гэхэдэ—КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэһэн тоосоото элидхэл байба. СССР доторхи социалис обществын хүгжэлтэ гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдээ», — гэжэ тэмдэглэбэ.

Коммунис партитаяа совет арадай нягта нэгэдэлтэй, бүхэ барисаатай байһыень үзэжэ, ехэ гайхааб» — гээд Самуэль Рикельме мэдүүлбэ. Тэрэ бата нэгэдэлэйнгээ ашаар лэ социалис ба коммунис обществонуудые байгуулхадаа, Совет орон айхабтар ехэ амжалта туйлаба гээд тэмдэглэбэ.

МНРП-гэй ЦК-гай X ПЛЕНУМ ДЭЭРЭ Ю. ЦЕДЕНБАЛ ҮГЭ ХЭЛЭБЭ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). КПСС-эй XXIV съезд бодотоороол бүхэдэлхэйн удха шанартай суглаа хураал болобо гэжэ МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал МНРП-гэй ЦК-гай X пленум дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ. Гансашье Советскэ Союз доторхи коммунис байгуулалтын ябасада бэшэ, тэрэшэлэн уласхоорондын бүхы байдалда, дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй саашанхи хүгжэлтэдэ ехэ нүлөө тэрэ съезд үзүүлхэ юм гэжэ Ю. Цеденбал хэлэбэ. Амгалан тайбан зохёохы ажалда, мүн социализмын оронуудай, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэл бэхижүүлхэ, арадуудай аюулгүй байдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ КПСС-эй дотоодын ба гадаадын политикын ленинскэ хараа шугамай, тэрэнэй бодото ажал ябуулгын зорюулагдаһыень бүхы дэлхэйн үмэнэ съезд харуулба.

Ленинэй партиин хүтэлбэри доро баатар совет арадай туйлаһан асари ехэ илалтануудай дүнгүүдые гаргажа, СССР-ые дам саашадань һалбаруулан хүгжөөхын түлөө, эб найрамдалай, уласхоорондын харилсаа холбооной түлөө тэмсэлэй үргэн ехэ программа совет коммунистнуудай съезд табиба гэжэ Ю. Цеденбал хэлэбэ. Эрид сэхэ, бүтэмжэтэй оршон байдалда, пролетарска интернационализмын агууехэ ёһо гуримуудта үнэн сэхэ байха оршон байдалда үнгэрһэн съездын хүдэлмэринь марксизм-ленинизмын туг доро КПСС-эй, бүхы совет арадай бата нэгэдэлтэй байһые тон тодоор харуулба.

Ленинэй агууехэ партитай, Октябриин Эхэ оронтой хани барисаагаа, харилсаа холбоогоо ходо бэхижүүлхэ гээшэ манай арюун уялга гээд партимнай тоолодог гэжэ Ю. Цеденбал тэмдэглэбэ. Энэмнай социалис Монгол ороной амжалтануудые туйлан, дам саашадаа һалбаран хүгжэхэ эшэ үндэһэ, лаб найдабаринь мүн.

НЭГЭДЭХИ КВАРТАЛ СОО МНР-эй АРАДАЙ АЖАХЫН ХҮГЖЭЛТЭ ТУХАИ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Оронойнгоо арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй энэ оной нэгэдэхи кварталай дүүргэлтын дүнгүүд тухай МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи ЦСУ-гай мэдээсэл «Үнэн» газетэ толилбо.

Промышленна продукци үйлэдбэрилхэ кварталай түсэб 103,2 процент дүүргэгдэһэн, тэрэ продукциин хэмжээн үнгэрэгшэ жэлэй энэ үетэй сасуулхада, 10,4 процентээр ехэ болоһон байна.

Энэ ороной малшад абаһан тулэйнгөө 96 процентыень томо болгожо байна. һү һаалга 62,3 процентээр дээшэлбэ.

Замбуулин шэнжэлэн шудалха шэнэ шата

СОФИ. (ТАСС). «Союз-10» гэжэ онгосын, «Салют» гэжэ автомат станциин хамтаараа ниидэхэ үедэ совет герой-космонавтнууд ехэ орёо программа дүүргэбэ гээд замбуулинай дайда шэнжэлэн ашаглаха национальна комитедэй секретарь К. Серафимов «Земледелско знаме» гэжэ газетэдэ бэшэбэ.

Бүхы туршалганууд эрхим һайнаар бэелүүлэгдээ гээд үргэлжэлэн бэшэбэ. Замбуулинай зам дээрэ ябаһан автомат станцинуудые һайнаар бэдэрэн оложо, жолоодогдодог онгосотой холбохо ажал тэрэнэй ашаар бүтээгдэбэ.

ПРАГА. (ТАСС). Замбуулин шэнжэлэн шудалха ажалда Советскэ Союз шэнэ, томо алхам хэбэ гээд «Руде право» газетэ бэшэнэ. «Союз-10» онгосын, «Салют» гэжэ замбуулинай научна станциин бэелүүлһэн туршалга замбуулинайнгаа программые СССР-эй амжалтатайгаар дүүргэжэ ороһыень гэршэлэн харуулна.

«Союз-10» гэжэ замбуулинай онгосын ниидэлгэ дүүрээшье һаа, «Салют» гэжэ станциин туршалга үргэлжэлһөөр гэжэ газетэ тэмдэглэнэ. Гансашье совет научно-шэнжэлэлгын программада бэшэ, мүн бүхы дэлхэйдэхи замбуулинай наукада онсо шухала удха шанартай туршалгын нэн түрүүшын шата дүүрэбэ.

БУДАПЕШТ. (ТАСС). «Салют» гэжэ автомат станцитай хамта «Союз-10» гэжэ замбуулинай онгосын хэһэн туршалгань замбуулинай дайда шэнжэлгэдэ шэнэ шата болоно гээд «Мадьяр Хирлап» гэжэ Будапештын газетэ тэмдэглэнэ. Замбуулинда удаан болзорой лаборатори байгуулха талаар баһа нэгэ ажал хэгдэбэ гээшэ.

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). «Салют» гэжэ научна станциин, «Союз-10» гэжэ замбуулинай онгосын хоорондоо нягта барисаатайгаар ниидэжэ, холбодохо туршалга амжалтатайгаар хэһэниинь совет космонавтикын хүгжэлтэдэ шэнэ шата туйлагдаһые харуулба гээд МНР-эй Наукануудай академиин физикын ба математикын институдай директор Г. Аюшжав ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ.

БЕЛГРАД. (ТАСС). «Хүнэй жолоодожо ябаһан онгосо Газарһаа жолоодогдожо ябаһан замбуулинай станцитай түүхэ соо түрүүшынхеэ холбодоһон байна гэжэ «Политика» газетэ тэмдэглэбэ.

ЖЕНЕВЭ. (ТАСС). «Союз-10» гэжэ онгосын экипажай гартаа сэсэг бариад буулгагдаһан фото-зураг «Сюисс», «Трибюн де лозан» гэжэ газетэнүүдэй түрүүшын нюурнуудта толилогдобо.

Космонавтикада шэнэ хуудаһа нээжэ үгэһэн туршалгын техническэ талаараа тон орёо байһыень «Сюиссе» газетын шэнжэлэгшэ тэмдэглэнэ.

ТЕГЕРАН. (ТАСС). Замбуулинай туршалгын амжалтатайгаар дүүрэһэн тухайда Москваһаа абтаһан мэдээсэлнүүдые Тегеранай газетэнүүд толилбо. «Союз-10» онгосын «Салют» гэжэ научна станцитай холбодожо, хамта ниидэһэн ушарынь замбуулинай дайда шэнжэлэн ашаглаха гэһэн хүн түрэлтэнэй хүсэл бэелүүлхэдэ ехэхэн амжалта болобо гээд «Эттелаат» газетэ бэшэбэ.

КАИР. (ТАСС). «Аль-Ахбар» газетэ иигэжэ бэшэнэ: «холбодоһонойнгоо һүүлээр «Салют» гэжэ станци, «Союз-10» онгосо табан часай туршада хамтадаа ниидэбэ».

КЕРАЛАДА ГАЗАРАЙ РЕФОРМО БОЛОБО

ДЕЛИ. (ТАСС). Индиин урда талын Керала штадай ажабайдалда шухала ушарал тохёолдобо. Кералын хүдөө нютагта газарай реформо бэелүүлхэ тухай хуули олонхи дуугаар энэ штадай хуули гаргадаг суглаан баталан абаба. Индиин Компартиин ударидадаг Кералын Нэгэдэмэл фронтын правительствын үүсхэлээр социально-экономическа демократическа хубилалта бэелүүлхын тула тиимэ юумэн хэгдэһэн байба.

Газаргүй таряашадай, хүдөөгэй хүдэлмэришэдэй ашa туһа хаража, аграрна хубилалта түргэнөөр бэелүүлхэ, мүн газар эзэлхэ хэмжээ тогтоохо, эзэгүй газарые таряашадай дунда хубааха гэжэ тэрэ хууляар хараалагдана.

Индиин Компартиин элитэ ажал ябуулагша Ачутх Менон гэгшын хүтэлбэри доро ажалладаг Кералын Нэгэдэмэл фронтын правительство газарай түлөө хүдэлөөнэй һайн эхи заха табиба. 2,5 миллион үгытэйшүүлдэ газар мүнхэдөө эдлэхэ грамотанууд богони болзор соо барюулагдаба. Кералын хүдөө нютагай 200 мянга гаран хүн зон урсахан муу гэрнүүдһээ зохид һайн байрануудта нүүлгэгдэбэ.

Үхибүүдые мүлжэнэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Хүдөө ажахыда хүдэлдэг зоной дүрбэнэй нэгэ хубинь, һургуулиин наһанай 800 мянган хүбүүд, басагад Америкын таряалан дээрэ ажалладаг гэжэ «Нью-Йорк таймс» газетэдэ толилогдоһон статья дотор хэлэгдэнэ. Тэдэнь гол түлэб негр батраагуудай, Америкын мексиканецуудай, бусадшье бага яһатанай үхибүүд байха юм. Үглөөгүүр хара эртэһээ эхилэн, һүниин харанхы болотор аяма халуун наранда тэдэнэр хээрэ ажаллажа, эхэ эсэгэнэртээ туһалха гэжэ оролдодог.

һуралсалай жэлэй дүүрээгүй байхада, хүдөө ажалда үхибүүдые хүдэлгэхые хоримжолһон федеральна хуули, мүн штадуудайшье хуулинууд гушаад жэлэй саада тээ Холбоото Штадуудта абтаһан байгаа. Гэбэшье тэдэ хуулинууд эбдэгдэнэ.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
УЛААН-ҮДЭ ХАРУ[...]

18.00 — «Һанаан бодол, [...] оролдолго ба түсэбүүд» гэһэ[...]ноочерк. 18.20 — «Царе[...]гушка» гэһэн үхибүүдтэ зори[...]даһан мультфильм. 19.00 — [...]рэл орон доторнай» гэһэн дам[...]га. 19.20 — телепанорама. [...] —Соведүүд—арадай засаг[...]һэн дамжуулга. 20.20 — «[...]их было 200» гэһэн теле[...] 20.40—«Хүдөөгэйхидтэ зори[...]даһан час» гэһэн дамжуулга. 2[...] — «Совет сэрэгшэ», «Бар[...]һонин» гэһэн киножурнал[...] 22.00 — гүрэнэй Чувашай ду[...]тарай ансамблиин концерт.

ПРАВДА БУРЯТИ[...]

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Х[...]гэй механизатор» гэһэн түрү[...]шэг. «Майн һайндэрэй хүндэ[...] гэһэн гаршаг доро тобшо м[...]нүүд. РСФСР-эй Верховно Со[...] депутадта кандидадуудые д[...]гэ тухай ТАСС-ай материал.

Хоёрдохи хуудаһанда: «[...]алтан» гэһэн ниитэ гаршаг до[...]нишодой ажал хүдэлмэри[...]рюулагдаһан материалнууд.

Гурбадахи хуудаһанда: РСФ[...]эй Верховно Соведэй депута[...]та кандидадуудые дэбжүүлэ[...]хай ТАСС-ай материалай түр[...] Хилын саанаһаа абтаһан мэд[...]нүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Опер[...]хин табигдаба» гэһэн инте[...] Редакцида ерэһэн бэшэгүүд. Со[...]холнууд.

Сагай уларил

Улаан-Үдын авиаметст[...] мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэ[...]публика доторнай үүлэтэйшэ[...]ха. Баруун хойноһоо һал[...] Улаан-Үдэ хотодо һүниндөө [...]градус хүйтэн, үдэрынь 8—10 [...]дус дулаан болохо.

Апрелиин 30-най, майн [...] үдэрнүүдтэ Прибайкалиин [...] республикын урда аймагууд[...]гашаг шииг нойтон унаха. һүни[...]хойто аймагуудта 4—9 граду[...]рэтэр хүйтэрхэ. Үдэрынь 9-[...]градус дулаан байха.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефону[...]

г. УЛАН-УДЭ, ул. Лен[...] 35. Телефоны: редактор — 54-54, приёмная — 54-93, за[...] редактора — 68-08, зам. реда[...]тора — 62-62, ответ. секретарь — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-76, отделы: парти[...] жизни — 60-91, сельского [...]зяйства — 64-36, 63-86, про[...]ганды и агитации — 56-23, про[...]мышленности и строительс[...] — 61-35, советского строит[...]ства и быта — 69-58, культу[...] и школ — 60-21, писем и [...] селькоров — 67-81, информ[...] — 34-05, общественная приём[...] 57-63, фотолаборатор[...]ная — 56-62, машинное бюро — 33-61.

Н-03467. Заказ № [...]